

Farklı Sosyal Kimliklerimize Rağmen, Aynı Yurt Odasını Paylaşabiliriz: Gruplararası Olumlu ve Olumsuz Temas

Despite Our Different Social Identities, We Can Co-Exist: Intergroup Positive and Negative Contact

Abbas Türnüklü*
Veysel Karazor**
Tarkan Kaçmaz***

To cite this article/ Atf için:

Türnüklü, A., Karazor, V. ve Kaçmaz, T. (2019). Farklı sosyal kimliklerimize rağmen, aynı yurt odasını paylaşabiliriz: Gruplararası olumlu ve olumsuz temas. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi – Journal of Qualitative Research in Education*, 7(3), 1205-1231. doi: 10.14689/issn.2148-624.1.7c.3s.13m

Öz. Bu araştırmanın amacı, yurtlarda aynı odada kalan, farklı sosyal kimlik kategorilerine sahip üniversite öğrencileri arasında yaşanan, gruplararası olumlu ve olumsuz temas deneyimlerini derinlemesine incelemektir. Araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenolojik çalışma olarak kurgulanmıştır. Araştırma, öğrenciler ile yüz yüze görüşme yapılarak gerçekleştirilmiştir. Kendini etnik ve kültürel alt kimlik olarak Türk (22) ve Kürt (23) olarak tanımlayan toplam 45 öğrenci ile yüz yüze derinlemesine görüşülerek nitel veriler toplanmıştır. Araştırmada veri toplamak için yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Nitel verilerin analizinde sırası ile veri azaltımı, veri gösterimi ve sonuç çıkarma aşamaları izlenmiştir. Araştırmanın sonucunda, aynı yurt odasını paylaşan öğrencilerin genellikle etkileşimlerinden memnun oldukları ve sıklıkla temas kurdukları saptanmıştır. Öğrencilerin, birbirlerinden büyük ölçüde ve ellerinden geldiği sürece yardım alabildikleri saptanmıştır. Bununla birlikte sosyal kimlik temelli siyasi ve politik konulara girmekten imtina edildiği belirlenmiştir. Gruplararası temas kalitesine bağlı olarak, gruplararası önyargıların zamanla azaldığı, yakın arkadaşlıklarda, birbirlerini sosyal kimliklerin ötesine geçerek, insan üst kimliği ve kişisel özellikler referans alınarak algıladıkları saptanmıştır. Ayrıca, gruplararası temas olumsuzlaşmaya başladıkça sosyal kimliklerin daha görünür olmaya ve algılanmaya başladığı belirlenmiştir. Öğrencilerin önemli bir kısmının etkileşimlerinde birbirlerinden rahatsız olmadıkları ve kendilerini kaygılı hissetmedikleri saptanmıştır. Öğrencilerin, kişisel ve sosyal kimlik temelli siyasi-politik konular konuşulmaya başladığında, kendilerini rahatsız ve kaygılı hissettikleri belirlenmiştir. Az değinilmesine rağmen artan temas sıklığına ve kalitesine bağlı olarak öğrencilerin sosyal kimlik temelli önyargılarında olumlu dönüşüm gerçekleştiği bulunmuştur.

Anahtar sözcükler: Gruplararası arkadaşlık; gruplararası temas, olumlu temas; olumsuz temas.

Abstract. The aim of this study was to develop an in-depth understanding of the positive and negative contact experiences among the university students with different social identity categories living in the same dormitory room. The research was designed as a qualitative study utilizing phenomenological approach. A total of 45 students, who identified themselves as Turkish (22) and Kurdish (23) in terms of ethnic and cultural sub-identities were interviewed and qualitative data were collected. In the study, semi-structured interview technique was used to collect data. In the analysis of qualitative data, data reduction, data display and outcome verification steps were followed. The results of the study revealed that the students sharing the same dorm room were generally satisfied with their interactions and had frequent contact. It was also determined that the students were able to get help from each other to a large extent and as much as they could. However, it was ascertained that students refrained from discussing political issues on social identity. It was concluded that, depending on the quality of contact between groups, prejudice between the groups gradually decreased, and in close friendships the human identity and personal characteristics were taken as reference. In addition, it was also observed that as contact between groups becomes negative, social identities become more visible and pronounced. It was determined that a significant number of students were not disturbed by each other in their interactions and did not feel any anxiety. Students began to feel uncomfortable and anxious when political issues based on personal characteristics and social identities were discussed. It was stressed, albeit not as strongly, that students' social identity-based prejudice transformed positively as a result of the frequency and quality of increased social contact.

Keywords: Cross-group friendship, intergroup contact, positive contact, negative contact,

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi: 17.01.2019

Düzeltilme Tarihi: 17.05.2019

Kabul Tarihi: 17.07.2019

* Sorumlu Yazar / Correspondence: Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye, e-mail: abbas.turnuklu@deu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7209-0768

** Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye, e-mail: veysel.karazor@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3778-4972

*** Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye, e-mail: tarkan.kacmaz@deu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0067-0509

Giriş

Yarım yüzyıl önce, Gordon Allport (1954) farklı sosyal kimliklere sahip grupların üyeleri arasında yüz yüze temas ve etkileşim gerçekleştiği takdirde, daha olumlu gruplararası ilişkilerin gelişeceğini söylemişti. Ancak, gruplararası olumlu ilişkilerin gelişebilmesi için bazı uygun koşulların da yerine getirilmesi gerekmektedir. Bu koşullar, farklı sosyal kimliklere sahip grupların üyesi bireyler arasında eşit statünün sağlanması; bireylerin ortak hedefleri paylaşmaları; bu ortak hedefleri gerçekleştirmek için birlikte çalışmaları ve gruplararası işbirliği ve etkileşimi destekleyen sosyal kuralların varlığıdır. Bu dört koşul gerçekleştiği takdirde, zamanla farklı grup üyelerinin arasında gruplararası arkadaşlıklar da gelişebilir (Pettigrew, 1998). Farklı sosyal kimliklere sahip grupların üyeleri arasında deneyimlenen arkadaşlıklar zamanla kısa ilk karşılaşmalar yerine uzun süreli ilişkiye yönelik bir dönüşüm de içerir. Bu ilişki hem temas kuramının yukarıda belirtilen dört koşulunu genel anlamda karşılamaktadır hem de ilişkilerde mevcut olan bilişsel ve duyuşsal süreci içermektedir (Pettigrew, 1997). Gruplararası arkadaşlığın zamanla yukarıda ifade edilen dört koşulu kapsayacağı ve sosyal bağlamlarda kendini dış-grup üyesine açma, gruplararası arkadaşlık ağlarına erişim fırsatları ve kapsamlı tekrarlanan temas olasılıkları sağlayabileceği belirtilmektedir (Pettigrew, Christ, Wagner ve Stellmacher, 2007). Dolayısıyla, gruplararası temas kuramına göre, farklı sosyal kimliklere sahip grupların üyeleri arasındaki olumlu etkileşimin ve arkadaşlığın, genel anlamda gruplararası ilişkileri geliştirebileceği söylenebilir (Turner ve Cameron, 2016). Allport (1954)'un ifade ettiği dört koşulun ve Pettigrew'in (1998) belirtmiş olduğu farklı sosyal kimliklere sahip bireyler arasında yaşanan gruplararası arkadaşlığın varolması durumunda, farklı sosyal kimliklere sahip kişiler arasında gruplararası önyargının da azalacağı belirtilmektedir.

Pettigrew ve Tropp (2006) tarafından gerçekleştirilen, 515 farklı örnekleme içeren meta analiz çalışmasında, gruplararası temas ve iletişimin gruplararası önyargıyı azalttığı saptanmıştır. Analize dahil edilen örneklemelerin %94'ünde gruplararası temas ve gruplararası azalan önyargı arasında güçlü bir ilişki olduğu saptanmıştır. Özellikle, deneysel çalışmalarda bu ilişkinin daha güçlü olduğu belirtilmektedir. Benzer sonuçlar, Paolini, Hewstone, Cairns ve Voci (2004) tarafından da bulunmuştur. Farklı sosyal kimliklere sahip grupların üyeleri arasında deneyimlenen arkadaşlıkların gruplararası önyargıyı azalttığı, algılanan dış-grup değişkenliğini arttırdığı saptanmıştır. Farklı sosyal kimliğe sahip bir grup üyesi ile arkadaş olma ve iç-grup üyesi yakın bir arkadaşın, dış-grup üyesi bir arkadaşının olduğunun öğrenilmesinin gruplararası ilişkilerin geliştirilmesine olumlu katkıda bulunduğu saptanmıştır. Bu katkı, gruplararası azalan kaygı ve dış-grup üyesi ile artan karşılaşma olasılığı ile birlikte gelmektedir. Benzer biçimde, Dixon, Levine, Reicher ve Durrheim (2012) gruplararası önyargıları azaltmak için gerçekleştirilen gruplararası temas çalışmalarının, alt grupların kolektif kimlik ve ayrımcılığın öznesi olma algılarını azaltarak; aynı zamanda çoğunluk gruba ilişkin olumlu değerlendirmeleri arttırarak toplumsal eylemlere katılma olasılığını da azalttığını belirtmektedir.

Gruplararası arkadaşlık ve gruplararası tutum arasındaki ilişkinin incelendiği 208 farklı örnekleme ait bir meta-analiz çalışmasında da (Davies, Tropp, Aron, Pettigrew ve Wright, 2011) benzer anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Gruplararası arkadaşlık olarak, grup arkadaşlarıyla geçirilen zaman, kendini dış-grup üyesine açma, dış-grup üyesi arkadaşına yakınlık ve dış-grup üyesi arkadaş sayısı gibi değişkenlerin göz önünde bulundurulduğu çalışmada, gruplararası arkadaşlık ile gruplararası tutum arasında olumlu ilişki bulunduğu saptanmıştır. Dolayısıyla, farklı sosyal kimliklere sahip kişiler arasında yaşanan gruplararası arkadaşlığın gruplararası olumlu tutumu geliştirdiği bulunmuştur.

Gruplararası temas, gruplararası önyargı ve gruplararası tutumlarla ilgili yapılan çalışmaların çoğu gruplararası olumlu temas çalışmalarını içermektedir. Gruplararası ilişkilerde gruplararası olumlu

temas, olumsuz temasa göre dört kez daha sık yaşanmaktadır (Graf, Paolini ve Rubin, 2014). Farklı sosyal kimliklere sahip grup üyeleri arasında olumsuz temas yaşandığında ise, ortaya çıkan sonuçların farklılaşmakta olduğu saptanmıştır. Örneğin, (Paolini, Harwood ve Rubin, 2010) olumsuz gruplararası temasın, sosyal kimliklere ilişkin farkındalık ve görünürlük düzeyini arttırırken, olumlu gruplararası temasın ise sosyal kimliklere ilişkin görünürlüğü ve farkındalığı azalttığını vurgulamaktadır

Benzer bir başka çalışmada ise, (Barlow vb., 2012) farklı sosyal kimliklere sahip grup üyeleri arasında deneyimlenen olumsuz temasın, gruplararası önyargıyı ve tutumu, olumlu temasa göre daha güçlü yordadığı belirtilmektedir. Aynı şekilde, gruplararası olumsuz temasın, olumlu temasa karşılaştırıldığında ırk temelli tutumların daha güçlü ve tutarlı bir yordayıcısı olduğu söylenebilir. Araştırmacılar, artan gruplararası olumsuz temasın, gruplararası önyargıyı yordarken, artan gruplararası olumlu temasın, gruplararası önyargıdaki değişimi yordamadığını saptamışlardır. Dolayısıyla, her durumda olumsuz gruplararası temasın, ırk temelli tutumlarda, olumlu temasa göre daha tutarlı bir yordayıcı olduğu saptanmıştır.

Farklı olarak, Selvanathan, Techakesari, Tropp ve Barlow'un (2018) yapmış oldukları araştırmada beyaz Amerikalıların, siyahi Amerikalılarla kurmuş oldukları gruplararası olumlu temasın sonucunda, siyahi Amerikalıların gerçekleştirmiş oldukları, adaletsizliği öne çıkaran toplumsal eylemlerde, siyahlara karşı daha fazla gruplararası empati duyarak ve onların yaşadıkları adaletsizliklere ilişkin hissettikleri öfke nedeniyle, onlara destek verdikleri saptanmıştır. Dolayısıyla, gruplararası empatinin daha fazla eşitlikçi çalışmalara ilişkin ilgiyi ve toplumsal eylemlerde desteğe ilişkin davranışları kolaylaştırdığı bulunmuştur. Araştırmacılar gruplararası empati ve öfkenin birbirini destekler şekilde birlikte yaşandığını belirtmektedir. Deneyimlenen gruplararası empatinin, diğer grubun yaşadıkları olumsuzluklara ilişkin öfke yaşanmasına neden olduğu, bunun da toplumsal eylemlerde desteğe neden olduğu saptanmıştır.

Hayward, Tropp, Hornsey ve Barlow'un (2018) dezavantajlı gruplar için gruplararası olumsuz temasın kişisel ayrımcılık olarak yorumlandığını ve deneyimlendiğini söylemektedirler. Gruplararası olumsuz temasın yol açtığı, algılanan ayrımcılık duygusundan tamamıyla kurtulmanın mümkün olmamasına karşın, değişen formlardaki olumsuz temasın dezavantajlı grup üyeleri için etkileri söz konusudur. Bu etki, avantajlı gruba ilişkin artan öfke duygusu ve artan grup temelli ayrımcılık algısıdır. Ayrıca, yapılan çalışmada gruplararası olumlu temasın ise, hissedilen gruplararası öfkeyi ve toplumsal kollektif eylem niyetini azaltmak suretiyle, azalan toplumsal kollektif eylem davranışlarını yordadığı tespit edilmiştir. İlave olarak, gruplararası olumlu temasın dolaylı olarak, grupça ayrımcılığa uğramışlık algılarını azaltarak, toplumsal eylemlere azalan katılma niyetini yordadığı saptanmıştır (Hayward vb., 2018). Benzer bir çalışmada ise, gruplararası olumsuz temasın gruplararası önyargı ve gruplararası tutum için tutarlı bir yordayıcı olduğu saptanmıştır. Olumsuz gruplararası temasın, artan olumsuz üstbilis ve önyargı ile ilişkili olduğu da bulunmuştur. Gruplararası kaygı, gruplararası negatif temasın gruplararası antipatiyi nasıl artırdığını açıklamaya yardımcı olmuştur. Özellikle, gruplararası olumsuz temasın, artan gruplararası kaygı ile dış-grup üyeleri ile etkileşime girildiğinde gruplararası olumsuzluk üzerinde dolaylı etkileri olduğu saptanmıştır. Gruplararası kaygının, gruplararası olumsuz temas ile gruplararası tutum arasındaki ilişkide kritik bir aracı olduğu bulunmuştur (Techakesari vd., 2015).

Techakesari ve arkadaşları (2015) olumsuz temas dikkate alınmadığında, gruplararası olumlu temasın azalan gruplararası önyargı ve olumsuz üstalgı (metaperception) ile ilgili olduğunu saptamışlardır. Fakat, gruplararası olumsuz temas dikkate alındığında, gruplararası olumlu temasın gruplararası tutumu yordamada daha az güvenilir bir yordayıcı değişken olduğu söylenmektedir. Dolayısıyla, bu bulgular gruplararası olumlu temasın, gruplararası antipatiyi azalttığı düşüncesini tartışılır hale

getirmiştir. Sonuç olarak, gruplararası olumsuz temasın, olumlu temasın yararlı etkilerini zayıflattığı; gruplararası olumlu temasın ise, gruplararası tutumlar için dengeli bir yordayıcı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, gruplararası olumsuz temasın daha az olumlu dış grup tutumları ile ilişkili olduğu söylenebilir. Gruplararası olumsuz temasın dezavantajlı grup üyelerini daha fazla toplumsal harekete geçirebileceği söylenebilir. Gruplararası olumlu temasın, iç-grup kimliğini, ayrımcılık, öfke ve olumsuz dış-grup tutumları algılayışını azaltarak, kolektif eylemlere katılımı engelleyebilmesine rağmen; gruplararası olumsuz temasın bu dört faktörü artırarak kolektif eylemi destekleyebileceği söylenebilir (Reimer, Becker, Benz, Christ, Dhont, Klocke vd, 2017).

Farklı sosyal kimliklere sahip grup üyeleri arasında yaşanan olumsuz temas arttıkça, sosyal kimliklerin daha görünür olduğu öne sürülmektedir. Konuya tersinden bakılırsa da, sosyal kimlikler daha görünür oldukça, gruplararası olumsuz temasın yaşanması daha olasıdır (Paolini vd., 2010; Paolini vd., 2014). Dolayısıyla, farklı sosyal kimliklere sahip kişiler arasında yaşanan olumsuz temas arttıkça, kişilerin birbirlerini sosyal kimlikleriyle daha yoğun ve ilişkili görmeye başladıkları söylenebilir. Sosyal kimliklerin görünür olduğu ortamlarda, tipik bir dış-grup üyesi kişi ile yaşanan olumlu ya da olumsuz temasa ilişkin algıların ve tutumun, kolaylıkla dış-grubun tamamına genellenmesi sözkonusu olabilmektedir (Brown ve Hewstone, 2005). Ancak, Paolini vd., (2014) gruplararası olumsuz temas altında grup kimlikleri çok belirgin ve görünür ise, gruplararası olumsuz temasın, olumlu temasa göre çok daha kolay bir şekilde grubun tamamına genellenebileceği belirtilmektedir. Buna karşın, Barlow vd., (2012) insanların olumsuz temas deneyimlerinin (olumlu temasta olduğu gibi) tek bir olayla nitelendirilemeyeceğini, aksine, teması olumsuz olarak sınıflandıran şeyin daha ziyade dış-grup üyeleriyle etkileşimlerin algılanan genel değeri olduğunu belirtmektedirler. Sonuç olarak, gruplararası olumsuz temasın, olumlu temasa göre, gruplararası önyargıdaki artışta güçlü ve tutarlı bir yordayıcı olduğu söylenebilir. Gruplararası olumsuz temas, olumlu temasa göre sosyal kimliğin görünürlüğünün ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Çünkü gruplararası olumlu temasa göre, olumsuz temasın, daha fazla önemi, gücü ve şiddeti bulunmaktadır. Bununla birlikte, geçmişte yaşanan olumlu gruplararası temasın, şimdi ya da gelecekte yaşanacak olası gruplararası olumsuz temasın yıkıcı etkilerini telafi etme ve yatıştırma etkisi de bulunmaktadır (Paolini vd., 2014).

Farklı sosyal kimliklere sahip kişiler arasında yaşanan olumlu ve olumsuz temas deneyimleri ve sonuçlarına ilişkin yukarıda verilen alanyazın ışığı altında bu çalışmada, üniversite yurtlarında aynı yurt odasını paylaşan öğrenciler arasında yaşanan “olumlu ve olumsuz gruplararası temas” deneyimleri ve sonuçları incelenmektedir.

Türkiye’de üniversite yurtlarında öğrenciler, ilk yıl rastgele olarak yurt odalarına atanmakta ve böylece, birbirinden farklı etnik, dini, mezhebi ve kültürel özelliklere sahip öğrenciler bir yıl boyunca aynı odayı paylaşmaktadır. Türkiye’nin farklı illerinden gelen, farklı sosyal kimliklere sahip öğrenciler, aynı yurt odasını paylaşmak ve birlikte yaşamak zorunda kalmaktadırlar. Bu öğrenciler, Allport’un (1954) belirtmiş olduğu eşit statü, ortak hedef, işbirliği ve yasal desteği içeren dört ideal koşul ile Pettigrew’un (1998) belirtmiş olduğu gruplararası arkadaşlığı yurt ortamında doğal ve kaçınılmaz olarak yaşamak durumunda kalmaktadır. Aynı yurt odasını paylaşan farklı sosyal kimliklere sahip öğrencilerin, doğal ve kaçınılmaz olarak birbirleriyle sosyal etkileşime girmesi, temasta bulunması, işbirliği yapması, diyalog kurması ve zaman zaman da anlaşmazlıklar yaşaması doğal ve kaçınılmazdır. Dolayısıyla, bu çalışmada Türkiye özelinde aynı yurt odasını paylaşırken ve önemli bir zaman dilimini birlikte geçirirken, farklı sosyal kimliklere sahip (Türk ve Kürt) öğrenciler arasında yaşanan olumlu ve olumsuz temas durumları derinlemesine incelenmektedir.

Yöntem

Bu araştırmanın amacı, yurtlarda aynı odada kalan, farklı sosyal kimlik kategorilerine sahip üniversite öğrencileri arasında yaşanan gruplararası olumlu ve olumsuz teması derinlemesine incelemektir. Araştırma, nitel çalışma olarak kurgulanmıştır. Araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Olumlu temas:

1. Üniversite yurtlarında aynı odada kalan, farklı sosyal kimliklere (Türk/Kürt) sahip öğrenciler, diğer sosyal kimlikten öğrenciler ile olan etkileşimlerinden ne ölçüde **memnundurlar**?
2. Üniversite yurtlarında aynı odada kalan, farklı sosyal kimliklere (Türk/Kürt) sahip öğrenciler, diğer sosyal kimlikten öğrenciler ile ne sıklıkla **samimi sohbetler** yapmaktadırlar?
3. Üniversite yurtlarında aynı odada kalan, farklı sosyal kimliklere (Türk/Kürt) sahip öğrenciler, gereksinim duyduklarında diğer sosyal kimlikten öğrencilerden ne ölçüde **destek** alabilmektedirler?

Olumsuz temas:

4. Üniversite yurtlarında aynı odada kalan farklı sosyal kimliklere (Türk/Kürt) sahip öğrenciler, diğer sosyal kimlikten öğrenciler ile olan etkileşimlerinde kendilerini ne ölçüde **rahatsız hissederek**?
5. Üniversite yurtlarında aynı odada kalan farklı sosyal kimliklere (Türk/Kürt) sahip öğrenciler, diğer sosyal kimlikten öğrenciler ile olan etkileşimlerinde kendilerini ne ölçüde **kaygılı** hissederek?
6. Üniversite yurtlarında aynı odada kalan farklı sosyal kimliklere (Türk/Kürt) sahip öğrenciler, diğer sosyal kimlikten öğrenciler ile olan etkileşimlerinde kendilerini ne ölçüde **kızgın** hissederek?

Çalışma Grubu

Araştırma, Kredi ve Yurtlar Kurumu ve Dokuz Eylül Üniversitesine ait yurtlarda kalan öğrenciler ile yüz yüze görüşmeler yapılarak gerçekleştirilmiştir. Toplam 45 öğrenci ile yüz yüze derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiş ve sözlü nitel veriler toplanmıştır. Görüşme yapılan kişilerin 23'ü Kürt (erkek: 9; kadın: 14), 22'si ise Türk (erkek: 7; kadın: 15) sosyal kimliğine sahiptir. Görüşülen kişilerin seçiminde aynı odada Türk ve Kürt sosyal kimliğine sahip öğrenciler olarak en az bir yıldır aynı oda da birlikte kalma koşulu ölçüt olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin yarısının Türk, yarısının Kürt sosyal kimliğine sahip olmalarına dikkat edilmiştir. Böylece karşılaştırmalı veri toplanması sağlanmıştır. Çalışma grubunun oluşturulmasında; ölçüt örnekleme tekniği benimsenmiştir (Patton, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Veri Toplama Aracı

Araştırmada nitel veri toplamak için “yarı yapılandırılmış görüşme tekniği” kullanılmıştır. Üniversite öğrencileri ile görüşme yapılırken görüşmede ortaklık ve aynılık sağlamak için ‘görüşme formu’ kullanılmıştır. Çalışmada yarı-yapılandırılmış görüşme tekniğinin kullanılmasının nedeni, aynı odayı, en azından bir yıldır paylaşan ve birlikte yaşayan Türk ve Kürt sosyal kimliğine sahip öğrencilerin, birbirleri ile etkileşimlerinde ne ölçüde memnun oldukları, ne sıklıkla samimi sohbetler yaptıkları, ne ölçüde birbirlerinden destek aldıkları, birbirleriyle etkileşimlerinde kendilerini ne ölçüde rahatsız, kaygılı ve kızgın hissettikleri, onların gözünden ve dilinden derinlemesine incelenmesi gereksinimidir. Bu hedefe ulaşmak için gruplararası olumlu ve olumsuz temas ile ilgili önceden hazırlanmış açık uçlu sorular standart olarak görüşme yapılan her bir bireye sorulmuştur. Görüşme sorularının hazırlanmasında alanyazında yer alan çalışmalarda kullanılan (Mazziotta, Rohmann, Wright, De Tezanos-Pinto ve Lutterbach, 2015; Pettigrew, 2008). Likert tipi kapalı uçlu sorulardan esinlenilerek, açık uçlu görüşme soruları oluşturulmuştur. Araştırmada kullanılan açık uçlu sorular aşağıda yer almaktadır. Türk sosyal kimliğine sahip öğrencilere, Kürt sosyal kimliğine sahip öğrencilere yönelik sorular; Kürt sosyal kimliğine sahip öğrencilere ise, Türk sosyal kimliğine sahip öğrencilere yönelik sorular sorulmuştur. Görüşme formunda yer alan sorular şunlardır:

1. Kaldığın yurttan, Türk/Kürt kökenli öğrencilerle etkileşimlerinizden, ne ölçüde **memnun** olursun?
2. Kaldığın yurttan, Türk/Kürt kökenli öğrencilerle ne sıklıkla samimi **sohbetler** yaparsınız?
3. Türk/Kürt kökenli arkadaşlarından yardım istediğinde ne ölçüde **destek** alabiliyorsun?
4. Kaldığın yurttan, Türk/Kürt kökenli öğrencilerle etkileşimlerinde, kendini ne ölçüde **rahatsız** hissedersin?
5. Kaldığın yurttan, Türk/Kürt kökenli öğrencilerle etkileşimlerinde, kendini ne ölçüde **kaygılı** hissedersin?
6. Kaldığın yurttan, Türk/Kürt kökenli öğrencilerle etkileşimlerinde, ne ölçüde **kızgın** hissedersin?

Görüşme formu geliştirildikten sonra, alanda çalışan beş akademisyenden uzman görüşü alınmıştır. Getirilen eleştirilere koşut olarak, görüşme formu ve sorular yeniden düzenlenmiş ve geliştirilmiştir. Daha sonra pilot çalışma için üç uygulama yapılmıştır. Görüşme formunun çalıştığı görülünce, uygulamalara devam edilmiştir. Pilot çalışmadan elde edilen veriler de çalışmada kullanılmıştır.

Yukarıda yer alan sorular, öğrencilere sorulduktan sonra, onların ağızından çıkan her bir sözcük not edilerek araştırmanın nitel, sözlü verileri toplanmıştır. Araştırmanın sonunda Türk ve Kürt sosyal kimliğine sahip öğrencilerin birlikte kaldığı yurt odalarında yaşadıkları gruplararası olumlu ve olumsuz temasa ve etkileşime ilişkin derinlemesine ve detaylı nitel veri toplanmıştır.

İşlem

Bu çalışmada, toplanan nitel verilerin analizinde, Miles ve Huberman (1994) öne sürdüğü etkileşimli model ve tematik analiz (Braun ve Clarke, 2006) yaklaşımı referans alınmıştır. Bu bağlamda, sırası ile veri toplama, veri azaltımı, veri gösterimi ve sonuç çıkarma ve doğrulama basamakları izlenmiştir. Öncelikle, görüşme sürecinde kaydedilen tüm kayıtlı görüşmeler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Daha sonra, her bir görüşme sorusuna tüm çalışma grubunun verdiği yanıtlar alt alta sıralanmıştır. Her bir soruya ait yazılı metin defalarca okunarak, araştırma sorusuyla ilgili olan temalar öğrenci ifadelerine bağlı olarak belirlenmiştir. Belirlenen temalar tekrar benzerliklerine bağlı olarak kategorize edilmiş ve veri azaltma sürecinde kullanılacak son hale getirilmiştir. Bu süreçte her bir soruya ait metinler, önceden geliştirilmiş temalar çerçevesinde azaltılarak tablolarda karşılaştırmalı olarak sunulacak hale getirilmiştir. Bu süreçte yoğun veri yığını içerisinde kaybolmamak için temalar, temel kodlar olarak kullanılmıştır. Tablolarda yer alan temel temalar ve onlara ilişkin Türk ve Kürt öğrencilerin ifadeleri karşılaştırmalı olarak belirlendikten sonra, bu temaların metinde geçme sıklıkları incelenmiştir. Böylece her bir temanın öğrenci ifadelerinde görülme sıklığı, içerik analizi yapılarak saptanmıştır. İçerik analizine geçmeden önce analizi yapan araştırmacının kodlama güvenilirliği test edilmiştir. Bunun için “iki” araştırma sorusuna çalışma grubunun verdiği yanıtlar “yedi” gün ara ile iki kez kodlanmıştır. Her iki kodlama sürecindeki uyum yüzdesi hesaplanmıştır. Bunun için Miles ve Huberman’ın (1994:64) güvenilirlik formülünden yararlanılmıştır [Güvenirlik = (görüş birliği sayısı) / (toplam görüş birliği + görüş ayrılığı sayısı)]. Çalışmada kodlama güvenilirliği “.88” bulunmuştur. Güvenirlik çalışmasından sonra, verilerin kodlanmasına geçilmiştir.

Tabloların oluşturulması sürecinde, kategorilerin frekansına ek olarak, o kategoriye ait kişi söylemlerine de yer verilmiştir. Böylece, verilerin karşılaştırmalı sunumunda matrislere yerleştirilecek kişi söylemleri belirlenmiştir. Matrisler içerisinde hem kategorilere ait frekans hem de kişilerin söylemlerine doğrudan yer verilerek, Türk ve Kürt sosyal kimliklerine sahip öğrencilerin gruplararası olumlu ve olumsuz temas deneyimlerine ilişkin karşılaştırmalı veri seti sunulmuştur. Kategorilere ilişkin frekanslar, kimi zaman çalışma grubu olan “22” Türk ve “23” Kürt sosyal kimliğine sahip toplam “45” öğrenciden fazla ya da az olabilmektedir. Bunun nedeni, her bir soruya bazen öğrencilerin yanıt vermemeleri, bazen de çok detaylı yanıt vermeleridir. Öğrenci söylemleri verilirken “K-19-T-K” şeklinde kısaltmalara yer verilmiştir. Birinci harf “kişiyi”; ikinci harf “sosyal kimliği” (T:Türk, K:Kürt); üçüncü harf de cinsiyeti (K: Kadın; E: Erkek) işaret etmektedir.

Bulgular

Bu çalışmada, farklı sosyal kimliklerine sahip üniversite öğrencilerinin, aynı yurt odasını paylaşırken yaşadıkları gruplararası olumlu ve olumsuz temas deneyimleri incelenmektedir. Bu bağlamda, Türk ve Kürt sosyal kimliklerine sahip üniversite öğrencilerinin aynı yurt odasını paylaşırken, birbirleri ile etkileşimlerinden ne ölçüde memnun oldukları, birbirleriyle hangi sıklıkla samimi sohbetler ettikleri, birbirlerinden ne ölçüde destek aldıkları, birbirleri ile etkileşimlerinde kendilerini ne ölçüde, rahatsız, kaygılı ve kızgın hissettikleri incelenmiştir.

Türk ve Kürt sosyal kimliklerine sahip aynı yurt odasını paylaşan üniversite öğrencilerinin birbirleri ile etkileşimlerinden memnuniyet düzeylerine ilişkin bulgular Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1.

Yurtlarda Aynı Odada Kalan Türk ve Kürt Sosyal Kimliklerine Sahip Üniversite Öğrencilerinin, Birbirleri İle Etkileşimlerinden Memnuniyet Düzeyi

Kategoriler	T	K	Öğrenci ifadeleri
Memnun değilim	2	2	<p>Türk: Kürt olduğu için beni rahatsız eden hiçbir durum yok. Ama benim arkadaşım kendi ağzıyla sürekli Türklere karşı içinde bir kin olduğunu sadece bu beni zaman zaman rahatsız ediyor...(K-35-T-K)</p> <p>Kürt: Çok büyük memnun memnun değilim...(K-24-K-E)/ ... ben yurttaki hiçbir insandan tam olarak memnun olamam herhalde büyüdüğümüz yerler açısından alışkanlıklarımız farklı...(K-33-K-K)</p>
Memnunum	12	12	<p>Türk: Genel olarak memnun olduğumu söyleyebilirim. Daha önceden çok fazla Kürt kökenli arkadaşım yoktu zaten odaya ilk geldiğim zamanlarda birazcık daha önyargılı olduğumu söyleyebilirim. Karşımdaki insanların hani anlayışlı olduğunu gördüğüm zamanlar da bu önyargıların da gereksiz bir şey olduğunu fark ettim. (K-10-T-E)/ Benden farkı olmadığı için normal bir arkadaşla nasıl sohbet kurabiliyorsam onla da sohbet kurabilirim önemli olan insanların birbirine saygı duyması. (K-22-T-E)/ Genellikle memnun kalıyorum kavgamız gürültümüz olmuyor pek. (K-29-T-K)/ Siyasi konulara girmediğimiz sürece bir anlaşmazlık olmuyor memnunum gayet sohbetten. (K-32-T-K)/ Çoğunlukla memnun oluyorum... (K-42-T-K)</p> <p>Kürt: ... genel anlamda memnunum. (K-2-K-E)/ Olabildiğince ıh yaptığımız etkinlikler olsun ya da sohbetler bana çok zevk verir hatta bazen dozunu bile aşabiliyoruz....(K-3-K-E)/ Daha çok samimi oluyorum onlarla, onları kendime daha çok yakın hissediyorum... (K-12-K-K)/ Şakalaşma, espri dışında birbirimize takılma dışında bir problemimiz olmuyor. (K-39-K-E)/ Orta düzeyde memnun olurum. (K-23-K-E)/ Çoğunlukla oluyorum, memnunum. Arada çatlaklıklar da olabiliyor tabi. Farklı düşünmemiz için farklı inanışa sahip olduğumuz için. (K-36-K-K)/</p>
Üst kimlik	5	5	<p>Türk: Ben bunu etnik köken farklılığına vurmuyorum yani bu konunun Kürdü veya Türkü olmaz diye düşünüyorum. Önemli olan insanlık ve Kürt olan arkadaş da Türk olan arkadaş da insanlık çizgisinde bana yaklaşıyorlar. (K-19-T-K)/ Bunu da Kürt ya da Türk diye ayırmayım yani onunla vakit geçirirken etnik kimliğiyle değil de onun kişiliğiyle vakit geçiriyorum. Genele gayet memnun oluyorum. (K-18-T-K)/Dediğim gibi normal arkadaşlar olduğu için hepsi yurt ortamında bir müddet sonra etnik kökene bakılmıyor çünkü. Aynı odanın içinde olunca ailemiz gibi oluyor. Kökenden çok insani değerler öne çıkıyor. (K-28-T-E)</p> <p>Kürt: ... sohbet ederken iletişim kurarken konuştuğum kişinin Türk olması ya da Kürt olması bir şey değiştirmiyor benim için. O yüzden beni memnun eden şey karşımdaki insanın düşünceleridir. (K-25-K-K)/ Türklüğe, Kürtlüğe bakmam kafa denkliliğine bakarım eğer insanları etnik kimliğine göre ayırmıyorsa ve dünya görüşü aynıysa daha iyi anlaşırız. (K-1-K-E)/ Yani ben zaten sosyal etnik ayrımı yapmayan bir insanım. Hani Türk olsun Kürt olsun yurdumuzda bulunan yabancılar olsun girdiğim etkileşimlerden onlarla yaptığım paylaşımlardan kendimi iyi hissederim, mutlu olurum. (K-43-K-E)/ Dediğim gibi etnik kökenin bir önemi yok. Bir Kürt arkadaş ya da bir Türk arkadaş beni ne derece anlıyorsa ben de iletişimimizden o derece memnun olurum. (K-21-K-K)/</p>
Top.	19	19	

Tablo 1’de görüldüğü gibi, aynı yurt odasını paylaşan farklı sosyal kimliklere (Türk/Kürt) sahip öğrencilerin birbirleriyle olan etkileşimlerine ait memnuniyet düzeyleri üç ana kategorinin etrafında toplanmıştır. Bunlar, “memnunum”, “memnun değilim” ve “üst kimlik” kategorileridir. Kırk beş öğrenciden 4 tanesi memnun olmadığını ifade etmiştir. Verilen yanıtlara bakıldığında en çarpıcı yanıt

bir öğrencinin olumsuz teması öne çıkarmasıdır. Farklı sosyal kimliklere sahip öğrenciler arasında, sosyal etkileşimlerinde deneyimlenen olumsuz temas ve etkileşimin, ilişkilerde olumsuz algıların, duyguların ve olumsuz tutumların ortaya çıkmasına vesile olduğu anlaşılmaktadır.

Her iki sosyal kimliğe sahip öğrencilerin yarısından fazlası etkileşimlerinden memnun olduklarını belirtmişlerdir. Ancak farklı öğrenciler, memnuniyetlerinin gerekçesi olarak farklı temaları öne çıkarmışlardır. Bir öğrenci aynı yurt odasını paylaşmaktan dolayı gruplararası önyargı bağlamındaki dönüşümünü şöyle vurgulamıştır: “.. *Daha önceden çok fazla Kürt kökenli arkadaşım yoktu. Zaten odaya ilk geldiğim zamanlarda birazcık daha önyargılı olduğumu söyleyebilirim. Karşımdaki insanların hani anlayışlı olduğunu gördüğüm zamanlar da bu önyargıların da gereksiz bir şey olduğunu fark ettim.*” Bu söylem oldukça çarpıcıdır, çünkü aynı mekanı paylaşan ve yaşayan kişilerin önyargılarındaki dönüşüme ilişkin ilham verici bir söylem sunmaktadır. Aynı şekilde, bir öğrenci gruplararası etkileşimlerini kurarken dikkatli olduklarını ve seçici olduklarını şu şekilde ifade etmiştir: “*Siyasi konulara girmedığımız sürece bir anlaşmazlık olmuyor memnunum gayet sohbetten.*”

Bunlardan farklı olarak, öğrenciler memnuniyetlerini üst kimlikler üzerinden de ifade etmişlerdir. Örneğin, her iki sosyal kimliğe ait öğrenciler de memnuniyetlerini ifade ederken sosyal kimliğin ötesine geçerek hem insan kimliği hem de kişisel kimlikler üzerinden nasıl yol aldıklarını vurgulamışlardır. Örneğin, iki öğrenci memnuniyetlerini ifade ederken sosyal kimliğin ötesine nasıl geçtiklerini şöyle vurgulamışlardır: “*Bunu da Kürt ya da Türk diye ayırmıyorum yani onunla vakit geçirirken etnik kimliğiyle değil de onun kişiliğiyle vakit geçiriyorum. Genelde gayet memnun oluyorum; önemli olan insanların birbirine saygı duyması*” Öğrencilerin ifadelerinde de görüldüğü gibi, birbirlerine sosyal kimliklerinin penceresinden değil, onun ötesine geçerek, karşılarındaki bireyin kişiliği üzerinden ve saygı temelinde temas kurduklarını vurgulamışlardır. Benzer biçimde, birçok öğrenci sosyal kimlik yerine bir üst kimlik olarak “insan kimliği” ve “kişisel kimlikte” nasıl bulduklarını şöyle vurgulamışlardır:

“*Önemli olan insanlık ve Kürt olan arkadaş da Türk olan arkadaş da insanlık çizgisinde bana yaklaşıyorlar.; yurt ortamında bir müddet sonra etnik kökene bakılmıyor çünkü. Aynı odanın içinde olunca ailemiz gibi oluyor. Kökenden çok insani değerler öne çıkıyor; sohbet ederken iletişim kurarken konuştuğum kişinin Türk olması ya da Kürt olması bir şey değiştirmiyor benim için; Türklüğe, Kürtlüğe bakmam, kafa denkliğine bakarım eğer insanları etnik kimliğine göre ayırıyorsa ve dünya görüşü aynıysa daha iyi anlaşırız*”

Bu söylemlerde de görüldüğü gibi, aynı odayı paylaşan farklı sosyal kimliğe sahip öğrenciler, zamanla birbirlerini, sosyal kimlikleri ile değil, ortak bir üst kimlik olan, insan kimliği ve insani değerler üzerinden görmeye başladıklarını vurgulamışlardır. Burada, kişisel benzerlik ve kafa denkliği olarak ifade edilen görüşlerdeki ortaklık ve benzerliklerin vurgulanması oldukça anlamlıdır. Bu verilere dayalı olarak aynı yurt odasını paylaşan öğrencilerin, zamanla birbirlerini “Türk” ya da “Kürt” olarak görmenin ötesine geçip, temel insani değerlerdeki ortaklıklar, kişilik ve görüş benzerlikleri üzerinden birbirlerine yaklaştıkları anlaşılmaktadır. Ancak buradaki anahtar öge, gruplararası olumlu temadır. Kişiler arası temas ve etkileşimler tersine dönüp olumsuzlaşmaya başlayınca, öğrenciler hem birbirlerini sosyal kimlikleri ile örtüşük olarak görmeye başlayacak hem de memnuniyetleri azalacaktır.

Yurtlarda kalan Türk ve Kürt sosyal kimliklerine sahip üniversite öğrencilerinin, birbirleri ile samimi sohbet etme sıklıklarına ilişkin sonuçlar Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2.

Yurtlarda Aynı Odada Kalan Türk ve Kürt Sosyal Kimliklerine Sahip Üniversite Öğrencilerinin, Birbirleri İle Samimi Sohbet Etme Sıklık Düzeyi

Kategoriler	T	K	Öğrenci ifadeleri
Sıklıkla	12	9	<p>Türk: Haftanın çoğu günleri yaparız. (K-11-T-E)/ Sık yaparım. (K-20-T-K)/ Her gece yaparım kendi odamdakilerle... (K-28-T-E)/ Her zaman daimi onlarlayım zaten. Ben 7 yıl Kürtlerin içerisinde kaldım, Tunceli'de de çok iyi anlaşıyordum onlarla. (K-29-T-K)/ Çok sık, boş bulduğumuz bütün zamanlar, yemekhanede yemek yerken mesela. Dışarda bir yerde oturduğumuzda öyle. (K-38-T-K)/</p> <p>Kürt: Her gün sohbet ediyoruz zaten oda arkadaşlarım Türk olduğu için ve onlarla çok iyi anlaştığım için sıklıkla sohbet ediyorum onlarla (K-1-K-E)/ ...sohbet ettiğimiz zaman gayet samimi sıcak sohbetlerimiz oluyor. (K-8-K-K)/ Genelde zaten arkadaşlarım hep Türk olduğu için hep onlarla sohbet ediyorum. Onlarla daha çok samimiyim bu kadar. (K-12-K-K)/ Her yurda geldiğimde akşamları geldiğimde hep karşılıklı sohbet ederim en az bir 10-15 dakika ne yaptın nettin hayattan. (K-26-K-K)/ Haftada mutlaka üç gece...Türk kahvesi yapıp sohbet ediyoruz. (K-30-K-K)/</p>
Ara sıra /bazen	9	8	<p>Türk: Eğ iki üç günde bir samimi sohbetler ediyorum diyebilirim...(K-10-T-E)/ Çok nadir. 1 ya da 2 kere olmuştur. (K-27-T-E)</p> <p>Kürt: İh yani Kürt arkadaşlarla oranla ih daha az, ih daha az sohbet ederim çünkü Kürt arkadaşlarla her türlü konuda sohbet edebilirken Türk arkadaşla aynı olmayabiliyor bazen ... (K-3-K-E)/ ... İh haftada bir ih oturup kola cips eşliğinde birbirimizle sohbet ederiz ih gülüp eğlenip birbirimizle vakit geçiririz. (K-5-K-K)/ 2 günde bir yapıyoruzdur. (K-14-K-K)/ Orta düzeyde. (K-23-K-E)/ Nadir diyelim ya konu açılırsa ya da sıkıntısı olursa sorun olursa konuştuğumuz oluyor paylaştığımız. (K-24-K-E)/ Genel olarak karşılaştığımızda oturup muhabbet ederiz, hatta bazen sabahlara kadar muhabbet ettiğimiz olur. (K-41-K-E)</p>
Siyasi konular	-	3	<p>Türk:...</p> <p>Kürt: ... Az önce dediğim gibi işte ih kız meselesi ya da arkadaş meseleleri hakkında çok konuşmuşluğumuz var. Ama iş siyasete dönünce samimi sohbetler ortaya çıkmıyor. (K-3-K-E)/ ...yalnız bu sohbetler genelde sınırlı oluyor, siyasi olarak sohbet konusu açıldığında bu arkadaşlarımın geri adım attığını görüyorum. Sohbetlerimiz genel olarak spor üzerine okul üzerine gelecekteki kişisel yaşantılarımız üzerine oluyor. Siyaset konusu açıldığında sohbetlerin samimi olmadığı kanısına varıyorum. (K-43-K-E)/ Siyaset söz konusu olmadığı sürece son derece samimiyiz. (K-45-K-K)</p>
Üst kimlik	-	5	<p>Türk: ...</p> <p>Kürt: Karşımdakine Kürt müstün Çerkez misin Arap mısın demeden etnik kökenine bakmadan sohbet ediyorum. Güzel fikirleri olan benim için her zaman makbuldür. (K-2-K-E)/ Sohbet ederken samimileşirken herhangi bir iş ırk ayrımı falan mevzusu olmaz bizde. O an için sadece aynı ülkenin vatandaşı gibi konuşuruz. (K-16-K-E)/ Samimi sohbetlerimi Türk arkadaşlarla yaparım çünkü yurttaki Kürt arkadaşım yok. Eğer olsaydı onunla da yapabiliyordum. Arkadaşta aradığım ölçüt onunla anlaşabilmem. Onlar da beni anlıyorlarsa rahat iletişim kurabilirim. Ama eğer yurttaki Kürt arkadaşım olsaydı ikimizde aynı bölgeden geldiğimiz için yurttaki kaldığımız ilk zamanlarda daha yakın olabilirdik. Ama diğer arkadaşları tanıdıkça bunun bir önemi kalmazdı. Bunun etnik köken ile bir alakası yok sadece aynı yerlerden geldiğimiz için yaşam tarzlarımız benziyor olurdu. Farklı ve hiç görmediğimiz bir yerde ikimizde yabancı olduğumuz için birbirimizle rahat rahat iletişim kurardık. Ama bu tamamıyla bir varsayım. (K-21-K-K)/ Sohbet ettiğim insana Kürt ya da Türk gözüyle bakmıyorum genelde o kişinin Kürt ya da Türk olduğunu da bilmiyorum zaten o yüzden normal bir arkadaşla nasıl konuşuyorsam onlarla da öyle konuşuyorum. (K-25-K-K)/ %40 oranında samimi sohbetler yapılıyor. Yine eklemek istiyorum, sorun onların etnik kökeninin farklı olması değil aramızdaki yakınlığın oranından kaynaklanıyordur. (K-36-K-K)</p>
Top.	21	25	

Tablo 2’de görüldüğü gibi aynı yurt odasını paylaşan farklı sosyal kimliklere (Türk/Kürt) sahip üniversite öğrencilerinin birbirleri ile sohbet etme sıklık düzeyleri dört temel kategorinin etrafından toplanmıştır. Bunlar, “sıklıkla”, “ara sıra”, “siyasi konular” ve “üst kimliktir”. Sıklıkla ve ara sıra kategorileri, görüşme sıklıklarına ilişkin açıklayıcı sonuç sunarken, diğer iki kategori sohbetlerin içeriğine ilişkin bilgi sunmaktadır.

Farklı sosyal kimliklere (Türk/Kürt) sahip öğrencilerin neredeyse yarısına yakın kısmı sıklıkla ifadesini kullanmışlardır. Sosyal kimlik farkı olmaksızın öğrenciler şu ifadeleri sıklıkla kullanmışlardır: “Haftanın çoğu günleri; Her gece; Her zaman; Çok sık; Her gün; Genelde; Her yurda geldiğimde Haftada mutlaka üç gece”. Bu ifadelerden anlaşılmaktadır ki aynı yurt odasını paylaşan farklı sosyal kimliğe sahip öğrenciler sıklıkla birbirleri ile olumlu temas ve etkileşim kurmaktadırlar. Öğrencilerin belirli bir bölümü ise, ara sıra/bazen yanıtını vermişlerdir. Bu öğrencilerin söylemlerinde öne çıkan vurgular ise şunlardır: “iki üç günde bir samimi sohbetler ediyorum; Çok nadir; 1h haftada bir; 2 günde bir; Orta düzeyde.” Bu söylemlerden de anlaşılmaktadır ki öğrencilerin önemli bir bölümü sıklıkla görüşürken, geri kalan kısmının ise seyrek de olsa tesadüfler eşliğinde görüşmeler yapıp, birbirleriyle olumlu temas ve etkileşim kurmakta oldukları anlaşılmaktadır.

Özellikle, Kürt sosyal kimliğine sahip öğrenciler, Türk sosyal kimliğine sahip öğrenciler ile gerçekleştirdikleri samimi sohbetlerin içeriğine dair iki kategoriye ilişkin veri sunmuşlardır. Bunlar siyasi konular ve üst kimliktir. Kürt sosyal kimliğine sahip öğrenciler siyasi konuların konuşulması sürecinde sohbetin samimiyetine ilişkin sorun yaşadıklarını vurgulamışlardır. Siyasi konuları vurgulamak için şu ifadeleri belirtmişlerdir:

“...iş siyasete dönünce samimi sohbetler ortaya çıkmıyor.; siyasi olarak sohbet konusu açıldığında bu arkadaşlarımın geri adım attığını görüyorum; Siyaset konusu açıldığında sohbetlerin samimi olmadığı kanısına varıyorum; Siyaset söz konusu olmadığı sürece son derece samimiyiz.”

Bu ifadelerde de görüldüğü gibi öğrenciler sohbetlerinde siyasete girdiklerinde birbirlerinden uzaklaştıkları ve konuşmadıkları, olumlu nitelikli temasın azaldığı anlaşılmaktadır. Benzer biçimde, Kürt sosyal kimliğine sahip öğrencilerin öne çıkardığı bir başka tema ise üst kimliktir.

“Karşımdakine Kürt müsün Çerkez misin Arap mısın demeden etnik kökenine bakmadan sohbet ediyorum; Sohbet ederken samimileşirken herhangi bir iş ırk ayrımı falan mevzusu olmaz bizde. O an için sadece aynı ülkenin vatandaşı gibi konuşuruz; Arkadaşta aradığım ölçüt onunla anlaşabilmem. Onlar da beni anlıyorlarsa rahat iletişim kurabilirim; Sohbet ettiğim insana Kürt ya da Türk gözüyle bakmıyorum; sorun onların etnik kökeninin farklı olması değil aramızdaki yakınlığın oranından kaynaklanıyordur.”

Yukarıda yer verilen alıntılardan da anlaşıldığı üzere, öğrencilerin aynı yurt odasını paylaştıkları arkadaşlarını sosyal kimliklerinden bağımsız olarak, ortak bir üst kimlik çerçevesinde birbirlerini algılamaya daha yönelimli oldukları görülmektedir. Samimi sohbet söz konusu olduğunda, öğrencilerin birbirlerini sosyal kimliklerinden bağımsızlaştırarak, insani ortaklıklar, anayasal vatandaşlık ya da kişisel nitelik bağlamında değerlendirmeyi tercih ettikleri ve birbirlerini değerlendirirken ortak bir üst kimliğe ait lens kullanarak birbirlerini algıladıkları ve gördükleri anlaşılmaktadır.

Yurtlarda aynı odada birlikte kalan, Türk ve Kürt sosyal kimliklerine sahip üniversite öğrencilerinin, birbirlerinden yardım istediklerinde diğer gruptan bir öğrenciden destek alma düzeylerine ilişkin sonuçlar Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3.

Yurtlarda Aynı Odada Kalan Türk ve Kürt Sosyal Kimliklerine Sahip Üniversite Öğrencilerinin Yardım İstediklerinde Diğer Gruptan Bir Öğrenciden Destek Alma Düzeyi

Kategoriler	T	K	Öğrenci ifadeleri
Genellikle	-	5	Türk: Kürt: ... genellikle tavsiye alıyorum ıh bir sıkıntım olduğunda beni dinleyip bana moral vereceklerini biliyorum... (K-5-K-K)/ Orta düzeyde yardım talebinde bulunuyorum zaten ve alıyorum. (K-23-K-E)
Büyük ölçüde	11	6	Türk: İhm büyük ölçüde destek alabiliyorum... Yani genel olarak yardım istediğim her konuda yardımcı oluyor. (K-7-T-K)/ Yani yapabileceği her şeyi yapıyor hiçbir yardımını esirgemiyor. (K-27-T-E)/ Her türlü yardım ediyorlar maddi manevi ne istersem yanımdalar her zaman. (K-29-T-K)/Valla sonuna kadar destek oluyor. Bu her zaman destekçi ne zaman ne istesem yanımda. (K-38-T-K) Karşımdaki benim arkadaşım o yüzden yani her istediğimi yapmaya tabii ki de çabalıyor. (K-15-T-K)/ Kürt: Alabiliyorum evet. Karşılıklı yardım alabiliyoruz. Onun yardımı olduğunda o benden istiyor. Benim yardımım olduğunda o benden (K-12-K-K)/ Çok fazla yani, beklentilerimin düzeyinde. (K-14-K-K)/ Her yardım istediğimde hep bir karşılığını buldum..(K-26-K-K)/ Çok fazla destek alıyorum her konuda yardım istediğimde maddi manevi her konuda. (K-30-K-K)/
Elinden geldiği kadar	7	7	Türk: Yapabilecekleri bir şey varsa ellerinden geleni yapıyorlar. (K-28-T-E)/ Sonuna kadar destekliyorlar. Ellerinden gelen her şekilde bana yardım etmeye çalışıyorlar. En azından benim arkadaşlarım öyle. (K-40-T-K) Kürt: Yapabildiği ölçüde yardım edebiliyorsa ediyor tabii ki. (K-6-K-K)/ ... imkan dahilinde isteğimi sonuna kadar yerine getiriyorlar. Ellerinden geleni yapıyorlar. (K-39-K-E)/ Ellerinden geleni yapıyorlar, bir sorun yok ya aramızda. Hatta bazen onları daha çok seviyorum... (K-2-K-E)
Üst kimlik	2	5	Türk: Bir fark olmuyor ki Türk birinden istememle Kürt birinden istemem arasında. (K-18-T-K)/ Yani normal bir arkadaşına nasıl bir ricada bulunuyorsam ondan da rica ettiğimde karşılıksız yardımda bulunabiliyor. (K-22-T-E) Kürt: Bir Türkmüşüm gibi yardım ediyorlar (K-1-K-E)/ ... diğer Kürt arkadaşlarıma göre hemen hemen aynı; pek bi fazla fark yok. İğ bir de şey var hatta bazen daha fazla destek aldığım da oluyor... (K-3-K-E)/ Her ölçüde destek alabiliyorum maddi manevi fark etmiyor. Yardım isterken etnik kökenleri ne diye bakmıyorum ki. (K-21-K-K)/ Ya normal bir arkadaştan ne kadar destek alırsam o kadar alıyorum arkadaşlarım Türk ya da Kürt olduğuma bakmıyor. (K-25-K-K)/ ... bizim yardım beklentimiz aslında onlardan daha düşük olmasına rağmen şaşırtıcı bir derece de iyi niyetle ve bir karşılık beklemeden yaptığını gördük. (K-41-K-E)
Top.	20	23	

Tablo 3'te görüldüğü gibi aynı yurt odasını paylaşan farklı sosyal kimliklere (Türk/Kürt) sahip üniversite öğrencilerinin birbirlerinden yardım istediklerinde diğer gruptan bir öğrenciden destek alma düzeylerine ilişkin sonuçlar dört temel kategorinin etrafında toplanmıştır; “genellikle”, “büyük ölçüde”, “elinden geldiği kadar” ve “üst kimlik”. Öğrencilerin tepkileri sosyal kimliğe bağlı olarak farklılık göstermektedir. Örneğin “genellikle” kategorisi sadece Kürt sosyal kimliğine sahip öğrenciler tarafından öne çıkarılmıştır. Yirmi üç öğrenciden beşi genellikle yardım alabildiğini belirtmiştir. Benzer şekilde “büyük ölçüde” kategorisi ise her iki sosyal kimliğe ait öğrenciler tarafından belirtilmiştir. Ancak, Türk sosyal kimliğine sahip öğrencilerin yarısı büyük ölçüde destek aldığını belirtirken, bu kategori Kürt öğrencilerin yarısından azı tarafından vurgulanmıştır. Öğrencilerin söylemlerine bakıldığında, bu kategoride öne çıkardıkları temalar şunlardır:

“genel olarak yardım istediğim her konuda yardımcı oluyor; Yani yapabileceği her şeyi yapıyor hiçbir yardımını esirgemiyor; Her türlü yardım ediyorlar maddi manevi ne istersem yanımdalar her zaman; her istediğimi yapmaya tabii ki de çabalyor; Çok fazla yani, beklentilerimin düzeyinde; Her yardım istediğimde hep bir karşılığını buldum..; her konuda yardım istediğimde maddi manevi her konuda”

Yukarıdaki alıntılarda da görüldüğü gibi sosyal kimlik farkı olmaksızın hem Türk hem de Kürt kimliğine sahip öğrencilerin yardım ihtiyaçları olduğunda, birbirlerine büyük ölçüde yardım ettikleri anlaşılmaktadır. Benzer şekilde, sınırlı olsa da hem Türk hem de Kürt sosyal kimliğe sahip öğrencilerin bir kısmı elinden geldiği kadar kategorisine yönelik söylemleri öne çıkarmışlardır. Bu öğrencilerin hayır yanıtından farklı olarak öne çıkardıkları temalar şunlardır: *“Yapabilecekleri bir şey varsa ellerinden geleni yapıyorlar; Ellerinden gelen her şekilde bana yardım etmeye çalışıyorlar; Yapabildiği ölçüde yardım edebiliyorsa ediyor; Ellerinden geleni yapıyorlar.”* Bu söylemlerde de görüldüğü gibi öğrencilerin sosyal kimlik farklılığına takılmaksızın, ellerinden geldiği ölçüde birbirlerine yardım etmeye çalışmakta oldukları anlaşılmaktadır.

Aynı yurt odasını paylaşan farklı sosyal kimliklere sahip öğrencilerin, diğer sosyal kimlikten bir öğrenciden yardım alabilmekle ilgili olarak, sınırlı da olsa, birlikte öne çıkardığı bir başka kategori ise, üst kimlik kategorisidir.

“Bir fark olmuyor ki Türk birinden istememle Kürt birinden istemem arasında; ondan da rica ettiğimde karşılıksız yardımda bulunabiliyor; Bir Türk’müşüm gibi yardım ediyorlar; diğer Kürt arkadaşlarıma göre hemen hemen aynı; Yardım isterken etnik kökenleri ne diye bakmıyorum ki.; arkadaşlarım Türk ya da Kürt olduğuma bakmıyor.”

Yukarıdaki alıntılarda da görüldüğü gibi, sosyal kimlik farkının bazı öğrenciler için bir anlam ifade etmediği görülmektedir. Öğrencilerin sınırlı da olsa bir kısmı, sosyal kimlik farkının ötesine geçerek, birbirlerine yardım edebilmektedirler. Bu süreçte, insana ve arkadaşına bakış tarzında niteliksel bir farklılık söz konusudur. İlişkilerin bu düzeye gelebilmesi için belki de uzun süre kişiler arası olumlu temasın gerçekleşmesi ve öğrencilerin, sosyal kimlik farklarını aşarak, birbirlerini insani ortaklıklar, ortak değerler ve kişisel özellikler üzerinden görmeye başlamaları ve samimi arkadaş olmaları gerekmektedir.

Yurtlarda aynı odada birlikte kalan Türk ve Kürt sosyal kimliklerine sahip üniversite öğrencilerinin birbirleri ile etkileşimlerinde kendilerini rahatsız hissetme düzeylerine ilişkin sonuçlar Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4’te görüldüğü gibi, aynı yurt odasını paylaşan farklı sosyal kimliklere (Türk/Kürt) sahip üniversite öğrencilerinin birbirleri ile etkileşimlerinde kendilerini rahatsız hissetme düzeyine ilişkin sonuçlar beş temel kategorinin etrafında toplanmıştır: “Rahatsız hissediyorum”, “rahatsız hissetmiyorum”, “kişisel konular”, “siyasi ve etnik konular”, “dil ve kültürel farklılıklar”.

Farklı sosyal kimliklere (Türk/Kürt) sahip öğrencilere birbirleriyle etkileşimlerinde kendilerini ne ölçüde rahatsız hissettikleri sorulduğunda, her iki sosyal kimliğe sahip öğrencilerin de %20’si kendilerini rahatsız hissettiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin söylemlerindeki içerik dikkate alındığında şu temalar öne çıkmıştır: *“bir konuda iddialarda bulunmak; eşyaların izinsiz kullanılması; mizah farklılığı; kişisel sorular sorulması, kişisel merak.”* Söylemlere içerik olarak bakıldığında, rahatsızlıklara neden olabilecek temel konular arasında, mizah kültürünün farklılığı ve kişisel merak sayılabilir. Onun dışındaki söylemlerde, sosyal kimlikleri işaret eden temel bir vurguya rastlanmamıştır.

Tablo 4.

Yurtlarda Aynı Odada Kalan Türk ve Kürt Sosyal Kimliklerine Sahip Üniversite Öğrencilerinin, Birbirleri İle Etkileşimlerinde Kendilerini Rahatsız Hissetme Düzeyleri

Kategoriler	T	K	Öğrenci ifadeleri
Rahatsız hissediyorum	4	4	<p>Türk: Ya bazı bilmediğim konular olabiliyor. Onlar bir şey iddia edebiliyor. Bunda rahatsız olurum işte... (K-15-T-K)</p> <p>Kürt: Bazen hissediyorum, o da eşyalarımın çok fazla izinsiz kullanılıp, iş ilk hali aldıkları gibi bırakmalarından kaynaklanıyor. (K-14-K-K)/ ...beni anlamıyorlarsa her konuda bu o zaman rahatsız olabilirim. Ama bunu dediğim gibi her etnik kökene mensup insan yapabilir. (K-21-K-K)/ Bazen rahatsız hissediyorum. Ellerinde olmadan şaka yaptıklarını düşünerek bazı şeyler söylüyorlar ama geçen seneye oranla çok daha azaldı bu durum. (K-30-K-K)/ Herhalde çok fazla benimle alakalı soru sorunca kendimi rahatsız hissedirim herhalde. Çünkü çok fazla meraklı ve soru soran insanlardan hoşlanmıyorum. (K-33-K-K)</p>
Rahatsız hissetmiyorum.	14	12	<p>Türk: Şu ana kadar odada kendimi rahatsız hissettiğim bir durum içerisinde bulunmadım. Kendini odada rahatça ifade edebildiğin zaman onlar da saygı duyuyorlar zaten. (K-10-T-E)/ Yetişme tarzından dolayı anlaşmazlık çıkmadığı sürece rahatsızlık hissetmiyorum. (K-35-T-K)/ Çok rahatım hiç rahatsız hissetmiyorum. İstediklerimiz her şeyi rahatça söyleyebiliyorum. (K-38-T-K)</p> <p>Kürt: Rahatsız hissetmiyorum kendimi hiçbir problem yok (K-2-K-E)/ Sırf milliyetlerinden dolayı kendimi rahatsız hissetmem... (K-4-K-K)/ Rahatsız hissetmem. Tabi onlar da benim gibi düşünüyorsa beni anlıyorlarsa beni yormadan iletişim kuruyorlarsa benimle beni rahatsız etmez etnik kökenleri. ... (K-21-K-K)/ Şimdiye kadar etnik kimlikle ilgili bir rahatsızlık yaşamadım hem kendim açısından hem arkadaşlarım açısından. (K-39-K-E)</p>
Kişisel konular	1	5	<p>Türk: Aramızda bir sorun yaşandığında rahatsız hissedirim. Ama bu sadece onlara özel bir şey değil, karşımda kim olursa olsun aynı şey yaşanıyor. Sonuçta herkes farklı bir karaktere sahip, kimse bir diğerinin ne zaman ne yapacağını ne düşünemeyeceğini bilemeyebilir o yüzden saygı duymak gerek bence. (K-40-T-K)</p> <p>Kürt: ...sadece, eğer konu benim özel hayatım ya da gergin olabileceğim bir konuysa belki rahatsız olabilirim. (K-4-k-K)/ Bazen hissediyorum, o da eşyalarımın çok fazla izinsiz kullanılıp, iş ilk hali aldıkları gibi bırakmalarından kaynaklanıyor. (K-14-K-K)/ Ama beni anlamıyorlarsa her konuda bu o zaman rahatsız olabilirim. Ama bunu dediğim gibi her etnik kökene mensup insan yapabilir. (K-21-K-K)/ Herhalde çok fazla benimle alakalı soru sorunca kendimi rahatsız hissedirim herhalde. Çünkü çok fazla meraklı ve soru soran insanlardan hoşlanmıyorum. (K-33-K-K)/ Herhangi bir düşünceme saygısızlık boyutunda karşılık verildiğinde kendimi rahatsız hissedirim. Çünkü her bireyin bir düşüncede olduğunu ve farklı doğrularının olduğunu düşünüyorum. (K-43-K-E)</p>
Siyasi ve etnik konular	2	5	<p>Türk: Herhangi bir terör propagandası yapacak bir tavır yoksa rahatsız olmam. (K-22-T-E)/ Bazen ister istemez Kürtçe konuşabiliyorlar o zamanlarda rahatsız hissediyorum. Bir de onlar etnik kökene en azından benden daha fazla önem veriyorlar. Bu yüzden Türklük kürtlük ayrımı yaptıklarında rahatsız hissediyorum. (K-37-T-K)</p> <p>Kürt: İnandığım şeyleri ıh anlatırken kendimi ifade etmeye çalışırken zorlanabiliyorum... (K-6-K-K)/ Genelde siyaset konuşulurken rahatsız hissediyorum kendimi. (K-12-K-K)/ ... bir ırk mevzu olursa tabi ki kendimi rahatsız hissedirim bunu oda arkadaşım yapmaz ama kantin veya yemekhanede iş ırkçılık yapabilen kişilere rastladım. Tabi ki ırk ayrımı yüzünden insan çok mutsuz olabiliyor bu konuda. (K-16-K-E)/ Geçen dönem odamda sürekli kendimi rahatsız hissediyordum sanki ben teröristmişim gibi yaklaşıyordu. Bu yüzden odada çok rahatsızdım. (K-1-k-e)/ Ya siyaset hariç işte ıh bulduğumuz bütün anlarda ıh kendimi pek daha doğrusu hiç rahatsız hissetmem... (K-3-K-E)/</p>
Dil ve kültürel farklılıklar	1	1	<p>Türk: Odamda Kürt arkadaşlarım var. Başka odadan bizim odaya başka Kürt arkadaşlar geliyor ve kendi aralarında Kürtçe konuşuyorlar. Anlamadığım için rahatsız olabiliyorum. (K-44-T-E)</p> <p>Kürt: ...Bir de gelenekler ve kültür çatışmaları yaşanıyor bazen çok sık olmasa da. (K-9-K-K)/</p>
Top.	22	27	

Bu kategoriden farklı olarak, her iki sosyal kimliğe (Türk/Kürt) sahip öğrencilerin yarısından fazlası, kendilerini rahatsız hissetmediklerini belirtmişlerdir. Ancak, öğrencilerin öne çıkardıkları bazı vurguların üzerinde de durulmasına gereksinim vardır. Örneğin, aşağıdaki söylemler oldukça çarpıcıdır:

“Kendini odada rahatça ifade edebildiğin zaman onlar da saygı duyuyorlar zaten; anlaşmazlık çıkmadığı sürece rahatsızlık hissetmiyorum; İstedikimiz her şeyi rahatça söyleyebiliyorum; Sırf milliyetlerinden dolayı kendimi rahatsız hissetmem; beni anlıyorsa beni yormadan iletişim kuruyorlarsa benimle beni rahatsız etmez etnik kökenleri”

Farklı sosyal kimliklere sahip öğrencilerin aynı yurt odasını paylaşırken yaşadıkları deneyimler göz önüne alındığında, öğrencilerin sahip olmaları gereken kişisel becerilerin sosyal kimliğin önüne geçmekte olduğu görülmektedir. Eğer öğrenciler kendilerini rahatça ifade edebiliyorsa, farklılıklara saygı var ise, anlaşmazlıklar doğru yollarla yönetilebiliyorsa, birbirleri ile empati kurabiliyor ve birbirlerini anlayabiliyorlar ise ve son olarak da doğru yöntemlerle iletişim kurabiliyorlar ise, kendilerini sırf diğer öğrenci farklı sosyal kimliğe sahip diye rahatsız hissetmeyeceklerini ifade etmişlerdir. Dolayısıyla, aynı mekanı paylaşırken odaklanması gereken temel konunun sosyal kimliklerdeki farklılık değil, kişilerin farklılıkları yönetmedeki yeterlilikleri, sahip olunan sosyal beceriler ve yaşam becerileri olduğu bu söylemlerden anlaşılmaktadır.

Sadece Kürt sosyal kimliğine sahip öğrencilerde belirgin olarak öne çıkan, ancak Türk sosyal kimliğine sahip öğrencilerin belirtmediği iki kategori dikkat çekicidir. Bunlar kişisel konular ve siyasi ve etnik konularda rahatsız hissetme kategorileridir. Kişisel konularla ilgili olarak öğrencilerin öne çıkardığı söylemler şöyle ifade edilebilir:

“eğer konu benim özel hayatım ya da gergin olabileceğim bir konuysa belki rahatsız olabilirim; eşyalarımın çok fazla izinsiz kullanılması; beni anlamıyorlarsa; çok fazla meraklı ve soru soran insanlardan hoşlanmıyorum; düşünceme saygısızlık boyutunda karşılık verildiğinde kendimi rahatsız hissederim”

Alıntılardan da görüldüğü gibi, Kürt sosyal kimliğine sahip öğrenciler, daha az sayıda olmalarından dolayı daha çok kendilerine ve kişisel alanlarına odaklı tepkilerden ve müdahalelerden rahatsızlıklarını ifade etmişlerdir. Benzer biçimde, yine daha çok Kürt sosyal kimliğine sahip öğrenciler siyasi ve etnik konular paylaşılırken yaşadıkları rahatsızlıkları vurgulamışlardır. Bu söylemlere örnek olarak şunlar verilebilir:

“ Herhangi bir terör propagandası yapacak bir tavır yoksa rahatsız olmam; Türklük kürtlük ayrımı yaptıklarında rahatsız hiss ediyorum; siyaset konuşulurken rahatsız hiss ediyorum kendimi; bir ırk mevzusu olursa tabi ki kendimi rahatsız hiss ederim; odamda sürekli kendimi rahatsız hiss ediyordum sanki ben teröristmişim gibi yaklaşıyordu.”

Bu söylemlerde de görüldüğü gibi, aynı yurt odasında kalan üniversite öğrencileri, sohbet konusu sosyal kimlikler ve bunlar üzerinden gerçekleştirilen güncel siyaset olduğunda; güncel ve tarihsel siyasete ve ayrımlara ilişkin olumsuz algıların ve olumsuz tutumların odadaki arkadaşlarına yansıtılmasının ve paralelinde tepki verilmesinin, öğrencileri rahatsız etmekte olduğu anlaşılmaktadır. Bu söylemlerden farklı olarak birer kişinin ifade ettiği dil ve kültürel farklılıklara ilişkin olumsuz söylem de üzerinde durulması gereken bir başka konudur. *“bizim odaya başka Kürt arkadaşlar geliyor ve kendi aralarında Kürtçe konuşuyorlar. Anlamadığım için rahatsız olabiliyorum; Bir de gelenekler ve kültür çatışmaları yaşanıyor”*. Bu söylemlerde de görülmektedir ki, farklı sosyal kimliklere sahip

kişilerin birarada yaşadığı mekanlarda ve sosyal ortamlarda, çok kültürlülük ve kültürel hassasiyetlere ilişkin vurguya gereksinim bulunmaktadır. Aksi durumda, kültürel hassasiyetler, öğrencilerin olumsuz etkileşimleri doğrudan yaşamalarına vesile ve gerekecek bir potansiyele sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Yurtlarda aynı odada birlikte kalan Türk ve Kürt sosyal kimliklerine sahip üniversite öğrencilerinin, birbirleri ile etkileşimlerinde kendilerini kaygılı hissetme düzeylerine ilişkin sonuçlar Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5.

Yurtlarda Aynı Odada Kalan Türk ve Kürt Sosyal Kimliklerine Sahip Üniversite Öğrencilerinin, Birbirleri İle Etkileşimlerinde Kendilerini Kaygılı Hissetme Düzeyleri

Kategoriler	T	K	Öğrenci ifadeleri
Kaygılı hissetmem	6	10	Türk: Hissetmem yakın bir arkadaşım sonuç olarak. (K-22-T-E)/ Genelde kaygılı hissetmiyorum, cana yakınlar çünkü cana yakın ve saygılılar. (K-29-T-K)/ Vallahi hiçbir zaman kaygılı hissetmedim sadece ilk geldiğim zamanlar. (K-34-T-E)/ Kürt: Pek kaygılı değilim, beni kabul edecekler mi etmeyecekler mi hiçbir zaman düşünmem. Kendimi insanlara olduğu gibi gösteririm. İsteyen kabul eder isteyen kabul etmez. (K-1-K-E)/ ... bütün arkadaşlıklarda Kürt-Türk olsun olsun kendimi pek kaygılı hissetmem... (K-3-K-E)/ ... ee kaygılı hissetmem Arkadaşlarımla olabildiğince rahat hissedirim... (K-4-K-K)/ ... ırk yüzünden kaygıya pek düşmüyorum diyebilirim. (K-16-K-E)/ Hiç öyle kaygılandığım bir ilişki olmadı aynen. Kaygılanacak bir durum yaşamadım yani. (K-24-K-E)/
Kaygılı hissedirim	5	8	Türk: ... Onlara karşı siyasi görüşümü belli etmemek iyi olabilir. Kendimizi ifşa etmemek önemli. (K-44-T-E)/ ... Karşı taraf için yanlış anlaşılacak için biraz kaygı durumu oluşuyor. (K-10-T-E)/ ... Eğer rahatsız olacaklarını düşündüğüm bir şey varsa sürekli yanlış anlamayın diyorum. Bu da kaygımı uyanık tutuyor. (K-18-T-K)/ Nadiren kaygılı hissediyorum. (K-42-T-K) Kürt: Çoğu zaman kaygılı hissediyorum onları kırıcım diye. Hani onları kırmamak için dikkat ederim...(K-33-K-K)/ Beni yanlış anlayıp, önyargılı bana karşı önyargılı olabileceklerini düşündüğümde kaygılanırım. (K-43-K-E)/ Çoğunlukla kaygılı hissediyorum. Çünkü rahat biriyim ağzımdan her şey çıkabilir. Bu da karşıdakini rahatsız edebilir bu da beni tedirgin kılıyor. (K-45-K-K)/ ... bir konu hakkında konuştuğumuz zaman acaba yanlış anlar mı? acaba söylediklerimi başkalarına yanlış anlatırsa çarpıtırsa diye bazen kaygılanırım. (K-5-K-K)/ İlk başta onlarla konuşurken genelde çekingen oluyordum daha sonra sorun olmuyor...(K-12-K-K)/ ... bir miktar hissedirim kendimi sınırlandırılmış hissedirim. (K-23-K-E)/ Bazı durumlarda diyelim. Acaba yanlış bir şey söyledim mi diye düşünüyorum bazen. Ama onları artık çok iyi tanıdığım için kaygı durumum da azalmış durumda. (K-30-K-K)/
Siyasi konularda kaygılı hissedirim	3	2	Türk: İğm konuşmalarına dikkat etmek zorundaymışım gibi hissediyorum. Çünkü herhangi bir siyasi özellikle terör olayları karşısında verdiğim tepkilerde onun kırılıp kırılmayacağını düşünerek daha dikkatli eleştiriler yapıyorum. Bu da ister istemez kendimi kasmama ve kullandığım cümleleri daha seçerek konuşmama neden oluyor... (K-13-T-K)/ Şimdi konuştuğumuz konuya bağlı bu da bir nevi. Kürt olaylarını konuşuyorsak daha dikkatli konuşurum. Kırılmasından ya da yanlış anlamasından çekinirim bazen... (K-38-T-K) Kürt: ...Sadece konu siyaset olduğunda karşımdakini kırmamak adına daha dikkatli olurum. Onu kırma kaygısı taşırım. Onun dışında herhangi bir kaygım yok. (K-4-K-K)/ ... Siyaseti konuşmaktan kaygı yaşarım. Nasıl bir tepki alacağımı öngöremeyeceği için. Her şeyi rahatlıkla konuşamayız tabi. (K-36-K-K)
Gruplararası arkadaşlık	2	1	Türk: ...lisede çok milliyetçi ve ırkçı söylemler kullanıyordum, hakaret olarak ve Kürt iğ arkadaş da bulunmadığı için bu durum normalleşmişti. Daha sonra üniversiteye gelince Kürt bir yakın arkadaşımın olması, işte bu oturmuş söylemleri de değiştirmeme sebep oldu ama bu değişim sürecinde de zorlandım. (K-13-T-K)/ Vallahi hiçbir zaman kaygılı hissetmedim sadece ilk geldiğim zamanlar. (K-34-T-E) Kürt: Bazı durumlarda diyelim. Acaba yanlış bir şey söyledim mi diye düşünüyorum bazen. Ama onları artık çok iyi tanıdığım için kaygı durumum da azalmış durumda. (K-30-K-K)
Top.	16	21	

Tablo 5'te görüldüğü gibi aynı yurt odasını paylaşan farklı sosyal kimliklere sahip üniversite öğrencilerinin birbirleri ile etkileşimlerinde kendilerini kaygılı hissetme düzeylerine ilişkin sonuçlar dört temel kategorinin etrafında toplanmıştır. Bunlar: “Kaygılı hissetmem”, “kaygılı hissederim”, “siyasi konularda kaygılı hissederim”, “gruplararası arkadaşlık” şeklindedir.

Tablo 5'de görüldüğü gibi farklı sosyal kimlikteki öğrencilerin kategorilere verdikleri tepkiler belirgin bir odaklanma göstermemektedir. Hem sosyal kimlik açısından hem de kategoriler açısından bir odaklanma söz konusu değildir. Ancak, bazı kategoriler daha çok öne çıkmaktadır. Örneğin, kaygılı hissetmem kategorisi en çok belirtilen bir kategori olmuştur. Özellikle, Kürt sosyal kimliğe sahip öğrencilerin yarısı kaygılı hissetmem demiştir. Ancak Türk sosyal kimliğe sahip öğrencilerde bu durum biraz daha düşüktür. Benzer bir dağılım kaygılı hissederim kategorisinde de söz konusudur. Beş Türk ve sekiz Kürt sosyal kimliğine sahip öğrenci kendimi kaygılı hissederim demiştir. Bu öğrencilerin söylemlerinde öne çıkan temalar şu şekildedir:

“Onlara karşı siyasi görüşümüzü belli etmemek iyi olabilir; Karşı taraf için yanlış anlaşılacak; sürekli yanlış anlamayın diyorum; kaygılı hissediyorum onları kırıcım diye; bana karşı önyargılı olabileceklerini düşündüğümde kaygılanırım; söylediklerimi başkalarına yanlış anlatırsa çarpıtırsa diye bazen kaygılanırım; Acaba yanlış bir şey söyledim mi diye düşünüyorum”

Yukarıdaki alıntılarda da görüldüğü gibi, öğrencilerin iki temel kaygıları mevcuttur. Bunlardan birincisi, ülkede reel olarak yaygın olan sosyal kimlik temelli siyasetin yurt odasına taşınma ihtimali ve ayrımcılığa maruz kalma kaygısının yol açtığı siyasi söylemlere yönelik vurgu, diğeri ise, sosyal ve kültürel farklılıklardan dolayı yanlış anlaşılma kaygısıdır. Aslında her iki vurgunun da ortak paydası ilkökul, ortaokul ve lise yıllarında diğer sosyal kimlikten öğrenciler ile sıkça sosyal kimlikler görünür ve belirgin olacak şekilde olumlu temas kurulmadığında, onlarla doğrudan etkileşime girilmediğinde, gecikmiş doğrudan temasların bazı öğrenciler için kaygı verici algılanması söz konusu olabilir. Kaygılı hissetmem kategorisinde yer alan içerikle bu kategorideki içerik karşılaştırıldığında niteliksel olarak farklılık göze çarpmaktadır.

Sınırlı da olsa her iki sosyal kimliğe de sahip toplamda beş öğrencinin siyasi konularda kendimi kaygılı hissederim söylemi de bu bağlamda değerlendirilebilir. Öğrencilerin söylemleri incelendiğinde şu temalar öne çıkmaktadır:

“herhangi bir siyasi özellikte terör olayları karşısında verdiğim tepkilerde onun kırılıp kırılmayacağını düşünerek daha dikkatli eleştiriler yapıyorum; Kürt olaylarını konuşuyorsak daha dikkatli konuşurum; konu siyaset olduğunda karşımdakini kırmamak adına daha dikkatli olurum; Siyaseti konuşmaktan kaygı yaşarım”

Yukarıda yer verilen alıntılarda da görüldüğü gibi, hem Türk hem de Kürt sosyal kimliğine sahip öğrenciler ortak kaygılara sahiplerdir. Aynı yurt odasını paylaşan öğrenciler, doğrudan kişiler arası temas kurmalarından dolayı, ayrıştırıcı potansiyeli olan siyasi söylemleri paylaşırken hem dikkatli davrandıkları hem de yanlış anlaşılma kaygısı yaşadıklarını vurgulamışlardır.

Her iki sosyal kimlik grubundan üç farklı öğrenci tarafından öne çıkarılan bir başka kategori de gruplararası arkadaşlık kategorisidir. Sıklık düzeyi düşük olmasına rağmen, farklı sosyal kimliklere sahip öğrencilerin yaşadıkları arkadaşlıkların ve doğrudan olumlu temaslarının dönüştürücü etkisine yönelik çok çarpıcı söylemler öne çıkmıştır. “...lisede çok milliyetçi ve ırkçı söylemler kullanıyordum, hakaret olarak ve Kürt ... arkadaş da bulunmadığı için bu durum normalleşmişti. Daha sonra üniversiteye gelince Kürt bir yakın arkadaşımın olması, işte bu oturmuş söylemleri de değiştirmeme

sebept oldu ama bu değişim sürecinde de zorlandım.” Bu söylem, üzerinde çok tartışılması ve incelenmesi gereken bir içeriğe sahiptir. Gruplararası arkadaşlığın ve olumlu temasın, sosyal kimliklere dayalı gruplararası önyargılar, dışlama ve ayrımcılık açısından, dönüştürücü etkisine yönelik olarak, üzerinde dikkatlice düşünülmesi gereken bir içeriğe sahiptir.

Yurtlarda aynı odada birlikte kalan Türk ve Kürt sosyal kimliklerine sahip üniversite öğrencilerinin, birbirleri ile etkileşimlerinde kendilerini kızgın hissetme düzeylerine ilişkin sonuçlar Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6’da görüldüğü gibi aynı yurt odasını paylaşan farklı sosyal kimliklere (Türk/Kürt) sahip üniversite öğrencilerinin birbirleri ile etkileşimlerinde kendilerini kızgın hissetme düzeylerine ilişkin sonuçlar dört temel kategorinin etrafında toplanmıştır: “kızgın hissetmem”, “kişisel uyumsuzluk”, “sosyal kimliğe saygısızlık” ve “siyasi görüş farklılığı”. Tabloda görüldüğü üzere kategorilerin frekansları hem düşük bir dağılım göstermekte hem de sosyal kimliğe yönelik belirgin bir ayrışma söz konusu değildir.

Farklı sosyal kimliğe sahip öğrencilerin neredeyse %40’ı kızgın hissetmem kategorisine yönelik yanıtlar vermişlerdir. Bununla birlikte, öne çıkardıkları birkaç tane anlamlı tema da söz konusudur. Bunlar: “*genelde düşünceli davranıyor bana; onları sevdiğim; İyi anlaştığımızı düşündüğüm için*” Bu kategoride öne çıkan düşünceli davranma, sevgi ve anlaşılabilirlik çok anlamlı üç sözcük olup, kişiler arası arkadaşlıkların da temelinde yatan temalardır.

Bundan farklı olarak, aynı yurt odasını paylaşan farklı sosyal kimliğe sahip öğrencilerin öne çıkardığı diğer bir kategori ise kişisel uyumsuzluk kategorisidir. Bu kategoride de sosyal kimlikten öte kişisel uyumsuzluklar çok daha belirgindir. Örnek verilecek olunursa, “*hoşuma gitmeyen bir şey yaptığında; eşyalarını izinsiz kullandığı zaman; benim öz alanıma girerse; odada hoşlanmadığım davranışlardan dolayı; beni rahatsız ederse; konuştuğu şeylere bağlı, saygısızlık yaparsa ya da aşağılayıcı cümleler kurarsa.*” Bu alıntılarda da görüldüğü gibi farklı sosyal kimliğe sahip öğrenciler aynı odayı paylaşırken, kişiler arası uyumu ve kişisel alana saygıyı daha belirgin olarak vurgulamışlardır. Bir önceki kategori ile bu kategori birlikte değerlendirildiğinde farklı sosyal kimliğe sahip öğrenciler aynı odayı paylaşırken, düşünceli, saygılı, sevgi dolu, kişisel alanın farkında olan davranışlar gösterdiklerinde ise kızgınlık duyguları hissetmeye başladıkları anlaşılmaktadır.

Bu söylemlerden farklı olarak diğer iki kategori sosyal kimliğe saygısızlık ve siyasi görüş farklılığı sınırlı düzeyde ifade edilse de üzerinde durulması gereken konular olarak dikkat çekmektedir. Çünkü farklı sosyal kimliğe sahip öğrencileri kızdıran temel davranışlar bu kategorilerde saklıdır. Örneğin, “*siyasi ve ırkçı ifadeler; ayrımcılığı karşıdan görürsem; etnik kimliğime saygısızlık; Şahsıma, etnik kökenime yapılmış bir saldırı; Onlar ırkçı davranmadığı sürece; yaptığımız konuşmalarda ırkçı söylemler*” gibi sosyal kimliği ve varoluşu doğrudan hedef alan yıkıcı söylemlerin öğrencileri kızdıran temel konuların başında geldiği anlaşılmaktadır. Benzer şekilde, “*siyasi konularda genellikle anlamıyoruz; arkadaşlık ilişkilerine ideolojiler de katıldığı zaman; siyasi görüşümü öğrendikten sonra kız eleştirmeye başlamıştı; karşı tarafa görüş benimsetmek*” gibi siyasi söylemler ve konuşmaları kişiler arası ilişkilerde fazlasıyla görünür olmaya başladığında, aynı odayı paylaşan öğrenciler arasında kızgınlığın yaşanmasına neden olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 6.

Yurtlarda Aynı Odada Kalan Türk ve Kürt Sosyal Kimliklerine Sahip Üniversite Öğrencilerinin, Birbirleri İle Etkileşimlerinde Kendilerini Kızgın Hissetme Düzeyleri

Kategoriler	T	K	Öğrenci ifadeleri
Kızgın hissetmem	5	7	Türk: ... bu arkadaşlarım da genelde düşünceli davranıyor bana karşı. Bu yüzden bir sorun yaşamıyoruz. (K-7-T-K)/ ... beni kızdıracak herhangi bir olay yaşamadım. (K-13-T-K)/ Kürt: Açıkçası kızgın olsam bile bunu pek dışa vurmam kişiliğim gereği... (K-3-K-E)/ Sürekli aynı yerde bulunmamızdan dolayı içimde çoğu zaman bir kızgınlık oluyor ama onları sevdiğim ve iyi anlaştığımızı düşündüğüm için onlara yansıtmıyorum. (K-14-K-K)
Kişisel uyumsuzluk	4	6	Türk: İğ hoşuma gitmeyen bir şey yaptığında hani kızabiliyorum. Onun dışında hani çok kızmıyoruz birbirimize. (K-17-T-K)/ Beni çok kızdıracak bir şey yaptıkları zaman yine diğer arkadaşlarımda olduğu gibi. (K-20-T-K)/ Birkaç kere oldu dediğim gibi eşyalarımı izinsiz kullandığı zaman biraz sinirlenmişim doğal olarak. (K-27-T-E)/ ... benim öz alanıma girerse kızgın olurum. (K-35-T-K)/ Beni rahatsız eden bir davranışları yoksa onlara karşı kızgın olmam. (K-37-T-K) Kürt: ... bazen eh odada hoşlanmadığım davranışlardan dolayı ani ih ani bir öfke yaşarım yaşıyorum ama bu pek sık olmaz. (K-5-K-K)/ Eğer aynı fikirleri paylaşmıyorsak beni anlamıyorlarsa iletişim kurmamayı tercih ederim. Eğer gayri ihtiyari bir araya geliyorsak mesela oda arkadaşım bazı hareketleri beni sinir edebilir. Ama bunu bir Türk arkadaş da yapabilir. (K-21-K-K)/ ... biraz kızgınlık, neşelilik çok ırka göre bakmıyorum o konuda hiç düşünmedim aramızdaki ilişkiye bakıyorum kimlikten çok. (K-24-K-E)/ İh eğer konu beni rahatsız ederse kızgın olurum ama çok nadiren kızgın olurum. (K-4-K-K)/ Karşımdaki insanın konuştuğu şeylere bağlı, saygısızlık yaparsa ya da aşağılayıcı cümleler kurarsa kızgınlık seviyem de ona göre artar veya azalır. (K-25-K-K)
Sosyal kimliğe saygısızlık	2	5	Türk: Çok nadiren, o da iğ siyasi ve ırkçı ifadelerden kaynaklı olarak olur bu kadar. (K-11-T-E)/ Arkadaşımın kökeni Kürt diye bir olaya olan kızgınlığım daha fazla olmaz. Fakat eğer bu ayrımcılığı karşıdan görürsem bu durum beni de kızdırır. (K-28-T-E) Kürt: ...benim dünya görüşüme ya da etnik kimliğime saygısızlık yapıldığında sinirlenirim...(K-1-K-E)/ ... bazı Türk arkadaşlar Kürtleri insan yerine koymadığını üzülerek görüyorum ve buna karşıyım ırkçılığa karşıyım. Bu Kürtler için de geçerli Kürtler aynı şeyi yapsa ona da karşıyım. (K-9-K-K)/ ... Şahsıma, etnik kökenime yapılmış bir saldırı varsa benim de kızgınlığım kaçınılmaz olur. (K-36-K-K)/ ... onların ırklarını göz önünde bulundurarak yaptığım herhangi bir davranış kesinlikle olmaz. Onlar ırkçı davranmadığı sürece herhangi bir problem yaşanmaz. Farzı misal öyle bir durumda aramızdaki muhabbetimizi kapatırız. (K-41-K-E)/ Yani Türk-Kürt dediğiniz için sosyal etnik üzerine yaptığımız konuşmalarda ırkçı söylemlerin olduğunu fark ettiğimde kişisel olarak değil de genel insanlık açısından doğru olduğunu bildiğim davranışın karşıtını gördüğümden kızgın hissederim ve bunu karşımdaki kişiye iletirim. (K-43-K-E)
Siyasi görüş farklılığı	2	4	Türk: Şimdiye kadar hiç kızgın olmadım ama dediğim gibi siyasi konularda genellikle anlaşamıyoruz o yüzden hiç girmemeye çalışıyorum zaten. (K-32-T-K)/ ...üniversitelerdeki terör yapılanmaları söz konusu olduğunda oldukça kızgın oluyorum, çünkü bu konular konuşulurken barışçıl söylemler kullanılmıyor. Arkadaşlık ilişkilerine ideolojiler de katıldığı zaman konu biraz sarpa sarıyor, böyle bir şey olduğu zaman da ben ortamı terk ediyorum. Çünkü eğer kalıp konuşsam susmayacam bu kez onları kırıcım. Yüz yüze baktığım insanları da kırmak istemiyorum açıkçası. Çünkü o konular kapandığı zaman da o hala benim arkadaşım olmaya devam edecek. (K-18-T-K) Kürt: ... İşte geçen sene şu siyasi görüşümü öğrendikten sonra kız eleştirmeye başlamıştı onunla aramızda ufak bir tartışma olmuştu...(K-6-K-K)/ ...karşı tarafa görüş benimsetmek en sevmediğim şey. Bunu yapan biri olduğunda içimden nefret ederim ama karşı tarafa belli etmem. (K-26-K-K)
Top.	13	22	

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, farklı sosyal kimliklere sahip üniversite öğrencilerinin aynı yurt odasını paylaşırken yaşadıkları gruplararası olumlu ve olumsuz temas deneyimleri incelenmiştir. Bu bağlamda, Türk ve Kürt sosyal kimliklerine sahip üniversite öğrencilerinin aynı yurt odasını paylaşırken, birbirleri ile etkileşimlerinden ne ölçüde memnun oldukları, birbirleriyle ne derece samimi sohbetler ettikleri, birbirlerinden ne ölçüde destek aldıkları, birbirleri ile etkileşimlerinde kendilerini ne ölçüde, rahatsız, kaygılı ve kızgın hissettikleri incelenmektedir.

Üniversite yurtlarında aynı odada kalan farklı sosyal kimliklere sahip öğrencilerin, diğer sosyal kimlikten öğrenciler ile olan etkileşimlerinden ne ölçüde memnun oldukları incelendiğinde oldukça çarpıcı sonuçlar elde edilmiştir. Bu araştırmanın sonucunda, aynı odayı zorunlu olarak paylaşan öğrencilerin genel anlamda birbirleriyle olan temaslarından ve etkileşimlerinden memnun oldukları saptanmıştır. Bu sonuca ilave olarak, çalışmanın çarpıcı sonuçlarından en önemlisi, farklı sosyal kimliklerden gelen öğrencilerin, etnik kimliklere yönelik önyargılarla birlikte üniversiteye gelmiş olmalarına karşın, aynı odayı günlerce, aylarca paylaşmış olmanın, diğer bir ifade ile gruplararası olumlu temasın ve arkadaşlığın doğal sonucu olarak, zamanla gruplararası önyargıların değiştiğinin, dönüştüğünün ve azaldığının saptanmış olmasıdır. Bu sonuçlar, alanyazında yer alan gruplararası olumlu temasın ve arkadaşlığın, gruplararası önyargıları azalttığı sonucu ile örtüşmektedir (Hewstone, 2009; Pettigrew ve Tropp, 2006, 2011; Pettigrew, 1997, 1998; Turner, Hewstone, Voci, Paolini ve Christ, 2007). Yine bu sonuçlarla örtüşen bir başka anlamlı sonuç ise, farklı sosyal kimliklere sahip öğrencilerin, aralarındaki sohbetlerin ve temasın olumlu olması durumunda, memnuniyetlerine bağlı olarak, birbirlerini sosyal kimliklerin ötesine geçerek, insan üst kimliği ve kişisel kimlikleri üzerinden gördükleri bulunmuştur. Farklı sosyal kimliklere sahip öğrenciler arasında yaşanan, olumlu temasın ve arkadaşlıkların, öğrencileri, sosyal kimliklerin algılanmasını ve görünürlüğünü bastırmaya ve birbirlerini bir üst kimlik olan, insan kimliği ve kişisel özellikler üzerinden görmeye ittiği saptanmıştır. Dolayısıyla, gruplararası olumlu temasın ve arkadaşlığın sosyal kimliklerin görünürlüğü için tampon ve yatıştırıcı görevi gördüğü belirlenmiştir. Öte yandan, öğrenciler politik ve siyasi konuları konuşmaya başladıkları zaman, gruplararası olumsuz temasın ortaya çıkmasına paralel olarak, tekrar birbirlerini sosyal kimlikleri üzerinden algılamaya başladıkları bulunmuştur. Bu sonuçlar alanyazında yer alan olumlu ve olumsuz temas asimetrisi ve kimlik kategorisi görünürlüğü ile ilgili sonuçlarla örtüşmektedir. Diğer bir ifade ile gruplararası olumsuz temas arttıkça, kimlik kategorilerinin görünürlüğünün artması, gruplararası olumlu temas arttıkça, kimlik kategorilerinin görünürlüğünün azalması sonuçları, alanyazınla (Barlow ve ark., 2012; Brown ve Hewstone, 2005; Paolini vd., 2010; Paolini vd., 2014) örtüşmektedir.

Üniversite yurtlarında aynı odada kalan, farklı sosyal kimliklere sahip öğrencilerin, diğer sosyal kimlikten öğrenciler ile ne sıklıkla samimi sohbetler yapmakta oldukları incelendiğinde, öğrencilerin sıklıkla birbirleri ile olumlu temas ve etkileşim kurdukları saptanmıştır. Farklı sosyal kimliklere sahip öğrenciler zorunlu olarak aynı mekanı paylaşmaya, orada yaşamaya başladığında, bağlamın yarattığı doğal sonuç olarak, öğrenciler arası olumlu temas ve etkileşimin arttığı bulunmuştur. Ancak öğrencilerin göz önünde bulundurduğu çok anlamlı bir sonuç dikkat çekicidir. Öğrencilerin temasları ve etkileşimleri, siyasi konulara ilişkin yönelim göstermeye başladığında, samimiyetin azalmaya başladığı ve ilişkilerde olumlu temastan, olumsuz temasa yönelik bir dönüşümün söz konusu olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla, öğrencilerin birbirlerinden uzaklaşmaya ve işbirliklerinin azalmaya başladığı belirtilmiştir. Buna karşın, öğrenciler arasında temas niceliği ve niteliği arttıkça, ilişkilerde sosyal kimliğin etkisinin ve görünürlüğünün azaldığı saptanmıştır. Bu sonuçlar, yukarıda da ifade edilen gruplararası olumlu ve olumsuz temas asimetrisi ve kimlik görünürlüğü yaklaşımı (Barlow ve

ark., 2012; Brown ve Hewstone, 2005; Paolini vd., 2010; Paolini vd., 2014) ile de örtüşmektedir. Dolayısıyla, gruplararası samimi arkadaşlığın, sohbetin ve eğlenmenin, insanlarda gruplararası önyargı, ayrımcılık ve olumsuz duygulara yönelik, yıkıcı ve olumsuz etkileri yatıştırıcı, sakinleştirici ve tampon etkisi olduğu söylenebilir. Gruplararası olumlu temasın ve olumlu duyguların, kişilerin algısını olumlu yönde dönüştürücü bir etkisi olduğu da söylenebilir. Gruplararası olumlu duygular geliştikçe, kişilerin birbirlerine ilişkin algılarının da değiştiği söylenebilir. Dolayısıyla, gruplararası duygu ve algı arasında birbirini destekleyen bir ilişki olduğu ve birlikte gelişim gösterdiği ve birbirini beslediği söylenebilir.

Üniversite yurtlarında aynı odada kalan farklı sosyal kimliklere sahip öğrenciler, gereksinim duyduklarında diğer sosyal kimlikten öğrencilerden ne ölçüde destek alabildiklerine yönelik anlamlı sonuçlar bulunmuştur. Aynı yurt odasını paylaşan Türk ve Kürt sosyal kimliklerine sahip öğrencilerin yanıtları “elimden geldiği kadar, genellikle ve büyük ölçüde” kategorilerinde toplanmıştır. Dolayısıyla, sosyal kimlik farkı gözetmeksizin öğrencilerin birbirlerine gereksinim duyduklarında yardım ettikleri bulunmuştur. Yardım etme davranışı ile etkileşimlerden memnun olma ve samimi sohbet etme davranışları birlikte ele alınmalıdır. Aynı odayı paylaşan ve etkileşimlerinden memnun olan, samimi sohbet eden farklı sosyal kimliklere sahip öğrenciler, aynı zamanda gereksinim duyduklarında birbirlerine yardım ettikleri bulunmuştur. Hem Türk hem de Kürt öğrencilerin, birbirlerine yardım ederken, birbirlerinin sosyal kimliklerinin ötesine geçerek, diğer sosyal kimliğe ait öğrenciyi, insan üst kimliği ve kişisel özellikleri çerçevesinde algılayarak hareket ettikleri saptanmıştır. Farklı sosyal kimliklere sahip kişiler arasında gözlemlenen, kişisel yardım davranışı ile üst sosyal kimlik algısı arasında bir ilişki olduğu söylenebilir. Öğrenciler, yardım davranışında buldukları kişiyi, sosyal kimliğinin ötesine geçerek, ona daha üst bir kimlik olan insan kimliği üzerinden tepki verdikleri anlaşılmaktadır. Benzer araştırma sonuçlarına Dovidio ve arkadaşlarının (19979 çalışmalarında da rastlanmaktadır. İki farklı sosyal kimlikten, tek bir ortak üst kimliğe yönelik algısal dönüşüm, kişiler arasında, karşılıklı yardım ve prososyal davranışların gösterilmesine yönelik motivasyonu arttırmaktadır. Dolayısıyla, farklı sosyal kimliklere sahip kişiler arasında olumlu temas arttıkça, sosyal kimliklerin etkisinin zayıfladığı ve yardım davranışlarının karşılıklılık esasına göre arttığı söylenebilir. Benzer biçimde, kişiler arasında temas azaldığında ve olumsuzlaştığında, sosyal kimliğin görünürlüğü ve algısı artarken, karşılıklılık esasına göre, yardım davranışlarının da azalacağını ya da hiç gösterilmeyeceğini de söylemek mümkündür.

Üniversite yurtlarında aynı odada kalan farklı sosyal kimliklere (Türk/Kürt) sahip öğrenciler, diğer sosyal kimlikten öğrenciler ile olan etkileşimlerinde kendilerini ne ölçüde rahatsız hissettikleri incelendiğinde, her iki sosyal kimliğe ait öğrencilerin yarısından fazlası rahatsızlık hissetmediklerini ifade etmişlerdir. Farklı sosyal kimliklere sahip öğrencilerin birbirlerinden rahatsızlık hissetmemelerinin nedeni olarak, aynı odada yaşamaktan dolayı öğrenciler arasında artan temas sıklığı ve niteliğinde ortaya çıkan olumlu dönüşümler olduğu söylenebilir. Buna ek olarak, öğrencilerin zamanla arkadaşlıklarının gelişmesine bağlı olarak, deneyimlenen olumlu temasın doğal bir sonucu olarak diyaloglarında sosyal kimliğin algı eşliğinin düşmesi de gösterilebilir. Öğrencilerin zamanla sosyal kimliklerin ötesine geçerek, birbirleriyle kişisel özelliklerini referans alarak temas etmeye başladıklarında, dikkat çekici bir olumsuz temas içeriği söz konusu olmadığı sürece rahatsızlık hissetmedikleri söylenebilir. Öğrencilerin birbirlerinden çok rahatsız olmamalarının nedeni olarak Brown, Vivian, ve Hewstone'ın (1999) belirtmiş olduğu “kişilerin çok kültürlü ortamlarda bulunmalarının, onların karşılıklı saygı ve birbirlerine tolerans göstermelerini teşvik ettiği” söylemi ile de örtüşmektedir. Uzun süre aynı mekanı birlikte kullanan farklı sosyal kimliklere sahip kişilerin, ilişkinin sürekliliği için saygı ve tolerans geliştirmiş olması mümkündür. Benzer biçimde, Van Oudenhoven, Groenewoud ve Hewstone'ın (1996) da belirttiği gibi belirli ortamlarda, gruplararası işbirliği, farklı etnik kimliklere sahip kişiler arasında, olumlu tutum değişikliğine yol açacaktır. Sosyal

kimlikler görünür ve bilinir olduğu zaman da, bu olumlu tutumlar diğer grup üyelerine de transfer edilebilecektir (Brown & Hewstone, 2005).

Cakal, Hewstone, Schwär ve Heath (2011) gruplararası olumlu temasın yatıştırıcı, teskin edici özelliğini vurgulamaktadır. Dolayısıyla, aynı odayı uzun süre paylaşan Türk ve Kürt kimliğine sahip öğrenciler arasında gelişen olumlu ve işbirlikli arkadaşlık dinamiklerinin, olası olumsuz ilişki dinamikleri için de potansiyel koruyucu, yatıştırıcı ve teskin edici rolü üstleneceği söylenebilir. Belki de bu nedenle, aynı yurt odasını uzun süre paylaşan öğrenciler arasında rahatsızlık dinamikleri çok düşük düzeydedir.

Bu söylemlerden farklı olarak, aynı yurt odasını paylaşan öğrenciler arasındaki sohbetler, güncel ülke içi siyasi ve politik konuları içermeye başladığında; odak öğrencilerin kişisel özelliklerine ait dinamiklerinin dışına çıkmakta, doğal olarak da ülke içi reel ayrışmalar ve siyasi temelli olumsuz politik dinamikler yurt odasına taşınmaya başlanmaktadır. Bu kaçınılmaz durumun farklı sosyal kimliklere sahip öğrencilerin yurt odasındaki ilişkilerinin ve etkileşimlerinin olumsuzlaşmasına, birbirlerinden rahatsız olmalarına ve uzaklaşmalarına neden olduğu söylenebilir. Benzer şekilde, farklı sosyal kimliklere sahip kişiler arasındaki ilişki ve temas dinamikleri olumsuzlaşmaya başladığında, öğrencilerin kendilerini ait hissettikleri sosyal kimlikler ile ait hissedilen grubun söylem ve sembollerinin daha görünür olması ve daha yoğun özdeşim ve savunma ilişkisi kurulması olasıdır.

Üniversite yurtlarında aynı odada kalan farklı sosyal kimliklere sahip öğrenciler, diğer sosyal kimlikten öğrenciler ile olan etkileşimlerinde kendilerini ne ölçüde kaygılı hissettiklerine ilişkin çarpıcı sonuçlar elde edilmiştir. Öğrenciler benzer miktarlarda kaygılı hissedirim veya kaygılı hissetmem söylemlerinde bulunmuşlardır. Burada en dikkat çekici söylem kaygılı hissedirim temasındadır. Hem Türk hem de Kürt öğrenciler benzer miktarda, kaygıya ilişkin söylemleri öne çıkarmışlardır. Öğrencilerin söylemlerindeki temel vurgu, ülkedeki reel sosyal kimlik temelli siyasi ve politik ayrışmaların yurt odasına taşınma olasılığının vermiş olduğu bir ayrışma kaygısıdır. Aynı yurt odasını en azından bir yıl paylaşmak zorunda kalan öğrencilerin, olumsuz ve ayrılmış ilişki dinamikleri ile aynı odayı paylaşmaları söz konusu olamayacağı için en çok vurgu yaptıkları konu, sosyal kimlik temelli siyasi sembellere ilişkin kaygı olmuştur.

Ayrıca, gruplararası arkadaşlıkların, gruplararası önyargıları, olumsuz ve yıkıcı algı ve duyguları “dönüştürücü” etkisine dair söylemlere rastlanması çok dikkat çekici bir bulgu olmuştur. Sıklıkla alanyazında gruplararası temas sıklığı ve niteliği arttıkça, azalan gruplararası önyargılara rastlanmaktadır (Davies, Wright ve Aron, 2011; Hewstone, 2009; Pettigrew, 1997; 1998; Turner ve ark., 2007). Ancak, bu çalışmada, üniversiteye gelmeden önce farklı sosyal kimliğe sahip öğrencilerle arkadaşlık yapmaktan kaynaklanan önyargıların, olumsuz duygu ve düşüncelerin ve dışlayıcı davranışlarla ilgili olarak, üniversitede aynı yurt odasında farklı sosyal kimliğe sahip öğrencilerle yakın arkadaşlık yaparken deneyimlenen olumlu ve yapıcı dönüşümün vurgulanması çok dikkat çekicidir.

Çalışmada, ayrıca, üniversite yurtlarında aynı odada kalan farklı sosyal kimliklere sahip öğrenciler, diğer sosyal kimlikten öğrenciler ile olan etkileşimlerinde kendilerini ne ölçüde kızgın hissettiklerine ilişkin anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Her iki sosyal kimliğe sahip sınırlı sayıda öğrenci, kızgın hissetmem söyleminde bulunmuştur. Benzeri oranda öğrenci ise, kişisel uyumsuzlukları öne çıkarmıştır. Kişisel uyumsuzluk durumunda öğrencilerin kızgın hissedebilecekleri vurgulanmıştır. Ancak, öğrencilerin dörtte biri kadarı “sosyal kimliğe saygısızlığı” ve “siyasi görüş farklılığını” öne çıkarmıştır. Her iki temanın ortak yanı, sosyal kimliğin daha belirginleşmesine, görünürlüğüne, savunulmasına ve iç-grup üyeleriyle dayanışmaya; dış-grup üyeleriyle ise, olumsuz temas kurulmasına

yol açma potansiyeli olmasıdır. Öğrenciler, sosyal kimlikleri vurgulayacak ya da işaret edecek konularda kolaylıkla kızgınlık hissedeceklerini vurgulamışlardır. Bu nedenle, siyasi ve politik konular ile sosyal kimliğe yönelik konularda sıklıkla temas edilmemesinin bir strateji olarak benimsendiği anlaşılmaktadır. Böyle bir yolun seçilmesinin nedeni olarak, üniversite öğrencilerinin kendilerinden farklı sosyal kimliğe sahip öğrencilerle geçmişte birarada olmadıklarından, çok kültürlü ortamlarda nasıl ayakta kalabileceklerine ve ilişkilerini sürdürebileceklerine yönelik sosyal beceri kazanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmanın hem en büyük sınırlılığı, hem de en güçlü yönü çalışmanın nitel çalışma olmasıdır. Araştırmada 45 öğrenci ile görüşme yapılarak derinlemesine ve detaylı zengin nitel veri elde edilmiştir. Çalışmada anlamlı sonuçlara ulaşılmıştır. Ancak, bu sonuçların genellenme olasılığı düşüktür. Bu nedenle, araştırma sonuçlarını güçlendirmek için ilişkisel ya da betimsel araştırmalara gereksinim bulunmaktadır. Aynı zamanda, yarı deneysel desen çalışmalara da gereksinim vardır. Üniversite yurtlarında farklı sosyal kimliğe sahip olup, aynı odayı paylaşan ve paylaşmayan öğrencilerin çok kültürlülüğe ve birarada yaşamaya ilişkin algılarında, duygularında ve davranışlarında ortaya çıkan değişimler deneysel çalışmalarla incelenmelidir.

Bu çalışmanın sonucunda uygulamacılar için yapılacak önerilerin başında, kredi yurtlar kurumuna, üniversitelere ve özel kurumlara bağlı yurtlarda kalan farklı sosyal kimliklere sahip öğrencilerin aynı yurt odalarında kalmalarının sağlanması gelmektedir. Çok kültürlü ortamlarda, farklı sosyal kimliklere sahip kişilerle birlikte varolma becerileri kazandırmak için kişilere kurgusal, organize edilmiş ortamlar sağlanmalıdır. Farklı sosyal kimliklere sahip öğrencilerin, temas sıklığı ve kalitesinin artırılması için yurt ortamlarında çeşitli etkinlikler organize edilerek ilişkilerin zenginleşmesi ve derinleşmesi sağlanmalıdır. Bu yolla, gerçek yaşam ortamında gruplararası önyargı, dışlama, olumsuz ve düşmanca duygular, ayrımcılık gibi olumsuz duygu, düşünce ve davranışların, yapıcı ve barışçıl dönüşümüne katkıda bulunulmalıdır.

NOT: Bu araştırma, Dokuz Eylül Üniversitesi, Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi (BAP) tarafından “2017161” numaralı proje olarak finanse edilmiştir.

Kaynaklar / References

- Allport, G. W. (1954). *The nature of prejudice*. Reading, MA: Addison Wesley.
- Barlow, F. K., Paolini, S., Pedersen, A., Hornsey, M. J., Radke, H. R. M., Harwood, J., ... Sibley, C. G. (2012). The Contact Caveat: Negative Contact Predicts Increased Prejudice More Than Positive Contact Predicts Reduced Prejudice. *Personality and Social Psychology Bulletin*.
<https://doi.org/10.1177/0146167212457953>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Brown, R., & Hewstone, M. (2005). An integrative theory of intergroup contact. *Advances in Experimental Social Psychology*, 37 (37), 255-343. [https://doi.org/10.1016/S0065-2601\(05\)37005-5](https://doi.org/10.1016/S0065-2601(05)37005-5)
- Brown, Rupert, Vivian, J., & Hewstone, M. (1999). Changing attitudes through intergroup contact: the effects of group membership salience. *European Journal of Social Psychology*, 29(5–6), 741–764.
[https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0992\(199908/09\)29:5/6<741::AID-EJSP972>3.0.CO;2-8](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0992(199908/09)29:5/6<741::AID-EJSP972>3.0.CO;2-8)
- Cakal, H., Hewstone, M., Schwär, G., & Heath, A. (2011). An investigation of the social identity model of collective action and the ‘sedative’ effect of intergroup contact among Black and White students in South Africa. *British Journal of Social Psychology*, 50(4), 606-627. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8309.2011.02075.x>
- Davies, K, Wright, S. C., & Aron, A. (2011). Cross-group friendships: How interpersonal connections encourage positive intergroup attitudes. *Moving beyond Prejudice Reduction: Pathways to Positive Intergroup Relations*. <https://doi.org/10.1037/12319-006>
- Davies, Kristin, Tropp, L. R., Aron, A., Pettigrew, T. F., & Wright, S. C. (2011). Cross-group friendships and intergroup attitudes: A meta-analytic review. *Personality and Social Psychology Review*, 15(4), 332–351. <https://doi.org/10.1177/1088868311411103>
- Dixon, J., Levine, M., Reicher, S., & Durrheim, K. (2012). Beyond prejudice: Are negative evaluations the problem and is getting us to like one another more the solution? *Behavioral and Brain Sciences*, 35(6), 411–425. <https://doi.org/10.1017/S0140525X11002214>
- Dovidio, J. F., Gaertner, S. L., Validzic, A., Matoka, K., Johnson, B., & Frazier, S. (1997). Extending the Benefits of Recategorization: Evaluations, Self-Disclosure, and Helping. *Journal of Experimental Social Psychology*, 33(4), 401–420. <https://doi.org/10.1006/jesp.1997.1327>
- Graf, S., Paolini, S., & Rubin, M. (2014). Negative intergroup contact is more influential, but positive intergroup contact is more common: Assessing contact prominence and contact prevalence in five Central European countries. *European Journal of Social Psychology*, 44 (6), 536-547. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2052>
- Hayward, L. E., Tropp, L. R., Hornsey, M. J., & Barlow, F. K. (2018). How negative contact and positive contact with Whites predict collective action among racial and ethnic minorities. *British Journal of Social Psychology*, 57(1), 1-20. <https://doi.org/10.1111/bjso.12220>
- Hewstone, M. (2009). Living Apart, Living Together? The Role of Intergroup Contact in Social Integration. In *Proceedings of the British Academy, Volume 162, 2008 Lectures* (pp. 243–300). British Academy. <https://doi.org/10.5871/bacad/9780197264584.003.0009>
- Mazziotta, A., Rohmann, A., Wright, S. C., De Tezanos-Pinto, P., & Lutterbach, S. (2015). (How) does positive and negative extended cross-group contact predict direct cross-group contact and intergroup attitudes? *European Journal of Social Psychology*, 45(5), 653-667. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2110>
- Paolini, S., Harwood, J., & Rubin, M. (2010). Negative intergroup contact makes group memberships salient: Explaining why intergroup conflict endures. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 36(12), 1723-1738. <https://doi.org/10.1177/0146167210388667>
- Paolini, S., Harwood, J., Rubin, M., Husnu, S., Joyce, N., & Hewstone, M. (2014). Positive and extensive intergroup contact in the past buffers against the disproportionate impact of negative contact in the present. *European Journal of Social Psychology*, 44(6), 548-562. <https://doi.org/10.1002/ejsp.2029>
- Paolini, S., Hewstone, M., Cairns, E., & Voci, A. (2004). Effects of direct and indirect cross-group friendships on judgments of Catholics and Protestants in Northern Ireland: The mediating role of an anxiety-reduction mechanism. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30(6), 770–786. <https://doi.org/10.1177/0146167203262848>
- Pettigrew, T. F. (1997). Generalized Intergroup Contact Effects on Prejudice. *Personality and Social Psychology*

- Bulletin*, 23(2), 173–185. <https://doi.org/10.1177/0146167297232006>
- Pettigrew, T. F. (1998). Intergroup contact theory. *Annual Review of Psychology*, 49(1), 65-85. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.49.1.65>
- Pettigrew, T. F. (2008). Future directions for intergroup contact theory and research. *International Journal of Intercultural Relations*, 32(3), 187–199. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2007.12.002>
- Pettigrew, T. F., Christ, O., Wagner, U., & Stellmacher, J. (2007). Direct and indirect intergroup contact effects on prejudice: A normative interpretation. *International Journal of Intercultural Relations*, 31(4), 411–425. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2006.11.003>
- Pettigrew, T. F., & Tropp, L. R. (2006). A meta-analytic test of intergroup contact theory. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90(5), 751–783. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.90.5.751>
- Selvanathan, H. P., Techakesari, P., Tropp, L. R., & Barlow, F. K. (2018). Whites for racial justice: How contact with Black Americans predicts support for collective action among White Americans. *Group Processes & Intergroup Relations*, 21(6), 893–912. <https://doi.org/10.1177/1368430217690908>
- Techakesari, P., Barlow, F. K., Hornsey, M. J., Sung, B., Thai, M., & Chak, J. L. Y. (2015). An Investigation of Positive and Negative Contact As Predictors of Intergroup Attitudes in the United States, Hong Kong, and Thailand. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 46(3), 454-468. <https://doi.org/10.1177/0022022115570313>
- Turner, R. N., & Cameron, L. (2016). Confidence in Contact: A New Perspective on Promoting Cross-Group Friendship Among Children and Adolescents. *Social Issues and Policy Review*, 10(1), 212–246. <https://doi.org/10.1111/sipr.12023>
- Turner, R. N., Hewstone, M., Voci, A., Paolini, S., & Christ, O. (2007). Reducing prejudice via direct and extended cross-group friendship, 212–255. <https://doi.org/10.1080/10463280701680297>
- Van Oudenhoven, J. P., Groenewoud, J. T., & Hewstone, M. (1996). Cooperation, ethnoic salience and generalisation of interethnic attitudes. *European Journal of Social Psychology*, 26(May 1995), 649–661.

Yazarlar**İletişim**

Abbas Türnüklü,

Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü,
Uygulamalı Psikoloji Anabilim Dalı, İzmirabbas.turnuklu@deu.edu.tr

Veysel Karazor,

Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü,
İzmirveysel.karazor@gmail.com

Tarkan Kaçmaz,

Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Buca, İzmir

tarkan.kacmaz@deu.edu.tr

Summary

Purpose and Significance. It is asserted that intergroup relations (Allport, 1954) and friendships (Pettigrew, 1998) may develop over time when there is equal status, a common goal, cooperation, and rules that support intergroup cooperation among members of groups with different social identities. It is stated that these four conditions put forth by Allport (1954) and the existence of friendship between groups as stipulated by Pettigrew (1998) will reduce prejudice among groups with different social identities. In the meta-analysis study conducted by Pettigrew and Tropp (2006), it was determined that the positive intergroup contact reduced the intergroup prejudice. Similarly, the friendship between groups with different social identities was also found to improve positive attitudes among groups (Davies et al., 2011).

Positive intergroup contact among groups is seen four times more frequently than negative contact (Graf, Paolini, Rubin, 2014). It was concluded that the results differed when there is negative contact between group members with different social identities. For example, Paolini, Harwood, and Rubin (2010) emphasized that while negative intergroup contact increased awareness and visibility of social identities, positive intergroup contact reduced them. In a similar study, Barlow et al. (2012) indicated that the negative contact between group members with different social identities predicted the prejudice and the attitude between the groups more than the positive ones.

In this study, positive and negative intergroup contact experiences among university students with different social identities who share the same dormitory room are examined.

Method. The research was designed as a qualitative study. The research was conducted through face to face interviews with the students. A total of 45 students, who identified themselves as Turkish (22) and Kurdish (23) in terms of ethnic and cultural sub-identities, were interviewed and qualitative data were collected. Semi-structured interview technique was utilized to collect data in the study. Participants were selected among university students from different social identities who shared the same dormitory room. Equal number of students from each social identity were selected to ensure data collected will allow comparison. The participants in the study were selected using the criterion sampling technique (Patton, 2014; Yıldırım & Şimşek, 2011). In this study, the interaction model suggested by Miles and Huberman (1994) was taken as a reference in the analysis of the qualitative data. Accordingly, data collection, data reduction, data representation, and outcome verification steps were carried out, respectively.

Discussion. Results of this research demonstrated that students with Turkish and Kurdish social identities who were randomly assigned to the share the same room were satisfied with their contacts and interactions with each other in general terms. In addition, the most striking result of the study was that when the students from different social identities came to university they brought with them their prejudice about ethnic identities, but as a result of sharing the same room for days, months on end, that prejudice have changed. These results coincide with the results in the field that positive contact and friendship between the groups reduced intergroup prejudice (Hewstone, 2009, Pettigrew & Tropp, 2006, 2011, Pettigrew, 1997, 1998, Turner et al., 2007).

Another meaningful conclusion that overlaps with these results is that, in the existence of positive dialog and contact, students with different social identities went beyond their social identities and viewed each other through "human" superordinate identity and "personal identities". Positive contact and friendship among students with different social identities were found to suppress the perception and visibility of students' social identities and to encourage them to see each other through "human

identity" and "personal characteristics". Therefore, it was determined that positive contact and friendship between groups has a buffering and soothing task for the visibility of social identities. On the other hand, when students began to talk about political issues, it was found that, due to the emergence of negative contact between groups, they started to perceive each other again through their social identities. These results coincide with the results of positive and negative contact asymmetry and salience of identity categories. In other words, as negative contact between groups increases, the salience of the identity categories increases, and as positive contact between the groups increases, salience of the identity categories decreases (Barlow et al., 2012; Brown & Hewstone, 2005; Paolini, Harwood, Rubin, 2010; Paolini et al., 2014).

When students with different social identities began to share the same dormitory, positive contact and interaction between students increased over time. However, when the contact and interaction of the students take a turn towards political issues, it was determined that sincerity began to diminish and that there was a change from positive stereotypes toward negative stereotypes. Therefore, it was pointed out that the students grew away from each other and the cooperation decreased. On the contrary, as the quantity and quality of contact between students increased, the effect of social identity and the salience of the associations decreased. These results are also consistent with the above-mentioned positive and negative intergroup contact asymmetry and identity salience approach (Barlow et al., 2012, Paoloini, Harwood, Rubin, 2010, Paolini et al., 2014). Therefore, it can be said that close friendship, dialog, and enjoyment between the groups have soothing, calming and buffering effects against the destructive and negative effects of prejudice, discrimination and negative emotions among the groups.

It was found that students with different social identities in university dormitories help each other when they need each other indiscriminately. Helping behavior should be considered together with being satisfied with interactions and sincere dialog. Students with different social identities who share the same room and are happy with their interaction and who have a friendly dialog were found to help each other when they need it. It was found that while helping each other, both Turkish and Kurdish students go beyond each other's social identities and perceive the students belonging to other social identities as human identity and personal characteristics. It can be claimed that there is a relationship between the helping behavior and perception of superordinate identity observed among people with different social identities. It is understood that the students go beyond the social identity of the person they are helping and respond to it through a higher identity "human identity". Similar research results have been found in the studies of Dovidio et al. (1997). The perceptual transformation from two different social identities into a single common identity increases the motivation to show mutual helping behavior among people (Dovidio et al., 1997).

On a different note, when the dialog between students sharing the same dorm room start to include current political issues in the country, it goes beyond the dynamics of the personal characteristics of the students, and naturally domestic real dissociations and negative political dynamics in the country begin to emerge in the dormitory rooms. Therefore, the contact and the relationship between the students take a negative turn.